

ข้อมูลระดับจังหวัดชลบุรี

๑. ประวัติความเป็นมาของจังหวัดชลบุรี

จังหวัดชลบุรีเป็นเมืองเล็ก ๆ ตั้งขึ้นในสมัยกรุงศรีอยุธยา ในรัชกาลของพระรามาเมศวร และในทำเนียบการปกครองแบบศักดินา ชลบุรีเป็นเมืองขึ้นตรี เรื่อยมาจนถึงสมัยกรุงรัตนโกสินทร์ ต่อมาในปี ๒๓๐๔ และปี ๒๓๑๐ (ตอนเสียกรุงเก่า) พระเจ้าตากสินได้มาตั้งทัพทางภาคตะวันออกที่เมืองชลบุรี ขณะนั้นเมืองชลบุรีสังกัดอยู่กับท่า และในปี พ.ศ. ๒๔๓๘ พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว (รัชกาลที่ ๕) ได้ทรงเปลี่ยนแปลงระเบียบการปกครองแผ่นดินใหม่ จึงได้ย้ายมาสังกัดกระทรวงมหาดไทยและที่ได้ยุบ เมืองบางละมุงกับ เมืองพัลลภนิคมลงมาเป็นอำเภอขึ้นอยู่กับจังหวัดชลบุรีด้วย

๒. สภาพทางภูมิศาสตร์

ลักษณะที่ตั้งของจังหวัดชลบุรี อยู่ในภาคตะวันออกตอนล่างของประเทศไทย (ซึ่งรวมจังหวัดระยอง จันทบุรี และตราด โดยตั้งอยู่ริมฝั่งทะเลด้านตะวันออกของอ่าวไทย ระหว่างเส้นรุ้งที่ ๑๐๐ องศา ๔๕ ลิปดา กับ ๑๐๑ องศา ๔๕ ลิปดา และเส้นแวงที่ ๑๒ องศา ๓๐ ลิปดา กับ ๑๓ องศา ๓๕ ลิปดา อยู่ห่างจากกรุงเทพฯตามเส้นทางสายสุขุมวิทเป็นระยะทาง ๔๕ กม. มีเนื้อที่ทั้งหมด ๔,๕๐๗ ตารางกิโลเมตร หรือประมาณ ๒,๘๑๖,๘๗๔ ไร่ และมีเกาะต่าง ๆ รวมกัน ๘๖ เกาะ เนื้อที่ของจังหวัดฯ แบ่งเป็นเนื้อที่เพื่อการเกษตร ๑,๗๖๓,๒๕๕ ไร่ ป่าไม้ ๕๐๒,๗๘๑ ไร่ และเนื้อที่อื่น ๆ เช่น คลอง ถนน ทุ่งหญ้า ฯลฯ อีกจำนวน ๑๕๐,๘๔๔ ไร่

อาณาเขตติดต่อของจังหวัดชลบุรี มีดังนี้

- ทิศเหนือ - ติดต่อกับอำเภอบางปะกง จังหวัดฉะเชิงเทรา
- ทิศใต้ - ติดต่อกับอำเภอเมืองจังหวัดระยอง
- ทิศตะวันออก - ติดต่อกับอำเภอพนมสารคาม จังหวัดฉะเชิงเทรา
- ทิศตะวันตก - ติดต่อกับทะเลฝั่งตะวันออกของอ่าวไทย

๒.๑ ลักษณะภูมิประเทศ

โดยทั่วไปพื้นที่ของจังหวัด เป็นที่ราบลุ่มและมีภูเขาตั้งอยู่เกือบกึ่งกลางของจังหวัด ทอดไปตามแนวยาวจากทิศตะวันตกเฉียงเหนือไปทางทิศตะวันออกเฉียงใต้ หากพิจารณาตามลักษณะภูมิประเทศของจังหวัดอาจแบ่งพื้นที่ออกเป็นส่วนใหญ่ ๆ ๓ ส่วนคือ

- ทิศเหนือ เป็นที่ราบลุ่มกว้างใหญ่ เหมาะแก่การกสิกรรม ได้แก่ การปลูกข้าว อ้อย มันสำปะหลัง เป็นต้น

ทิศใต้และทิศตะวันออก ส่วนใหญ่ในเขตนี้เป็นป่าสงวน พื้นที่ลุ่ม ๆ ดอน ๆ เหมาะแก่การทำกสิกรรม เช่น อ้อย มันสำปะหลัง

ทิศตะวันตก ภูมิประเทศแถบนี้ส่วนมาก เป็นพื้นที่ทอด เป็นแนวยาวไปตามชายฝั่งทะเล ลักษณะพื้นที่เว้าแหว่ง ๆ ไปตามชายฝั่ง มีภูเขาเดี่ยว ๆ มากมายและเกาะต่าง ๆ รวมกันประมาณ ๔๖ แห่ง ลักษณะภูมิประเทศจึงเหมาะแก่การทำประมง, เลี้ยงกุ้ง เป็นต้น

พื้นที่ของจังหวัดชลบุรี ส่วนมากเป็นดินร่วนปนทราย ที่มีการระบายน้ำได้ดี และดินเหนียว ฝัด ความอุดมสมบูรณ์ของดินปานกลาง ถึงค่อนข้างสูง

๒.๒ ลักษณะภูมิอากาศ

จากลักษณะที่ตั้งของจังหวัด ทำให้จังหวัดชลบุรีได้รับอิทธิพลของลมมรสุมประจำท้องถิ่น คือ

ลมประจำฤดู ได้แก่

- ลมมรสุมตะวันออกเฉียงเหนือ เป็นลมมรสุมที่พัดมาจากประเทศจีน ในช่วงเดือนพฤศจิกายน ถึง กุมภาพันธ์ เป็นผลทำให้มีอากาศเย็นและแห้งแล้ง อิทธิพลของลมมรสุมนี้ยังส่งผลให้เกิดสภาวะอากาศร้อนและแห้งแล้งในระหว่างช่วงเดือนกุมภาพันธ์ ถึง เมษายน อีกด้วย
- ลมมรสุมตะวันตกเฉียงใต้ เป็นลมมรสุมที่พัดมาจากมหาสมุทรอินเดีย ในช่วงเดือนพฤษภาคม ถึง ตุลาคม ทำให้เกิดมีฝนตกชุกเกือบทั่วไป

ลมประจำวัน ได้แก่

- ลมบกและลมทะเล เป็นลมที่พัดอยู่เป็นประจำทุกวัน อิทธิพลของลมบกและลมทะเล แม้จะไม่ก่อให้เกิดผลทางเศรษฐกิจของจังหวัดโดยตรงก็ตาม แต่เป็นลมที่มีอิทธิพลต่อชีวิตความเป็นอยู่ประจำวันเช่นกัน กล่าวคือ ทำให้เกิดสภาวะอากาศที่ไม่ร้อนและแห้งแล้งมากในฤดูร้อน และอากาศหนาวเย็นในฤดูหนาวจะเห็นได้จากลักษณะภาวะอากาศในฤดูร้อนจะมีอุณหภูมิสูงสุดโดยเฉลี่ยประมาณ ๓๒.๖°C และในฤดูหนาวอุณหภูมิต่ำสุดโดยเฉลี่ยประมาณ ๒๓.๗°C ซึ่งมีช่วงแตกต่างกันเพียง ๘.๙°C เท่านั้น

011503

นอกจากนี้ ลักษณะของภูมิประเทศและอากาศของจังหวัดยัง เอื้ออำนวยต่อ
อุตสาหกรรมการท่องเที่ยวของประเทศอีกด้วย

จากอิทธิพลของลมมรสุมฯ ทำให้จังหวัดชลบุรีมีภาวะอากาศแบ่งออกเป็น ๓

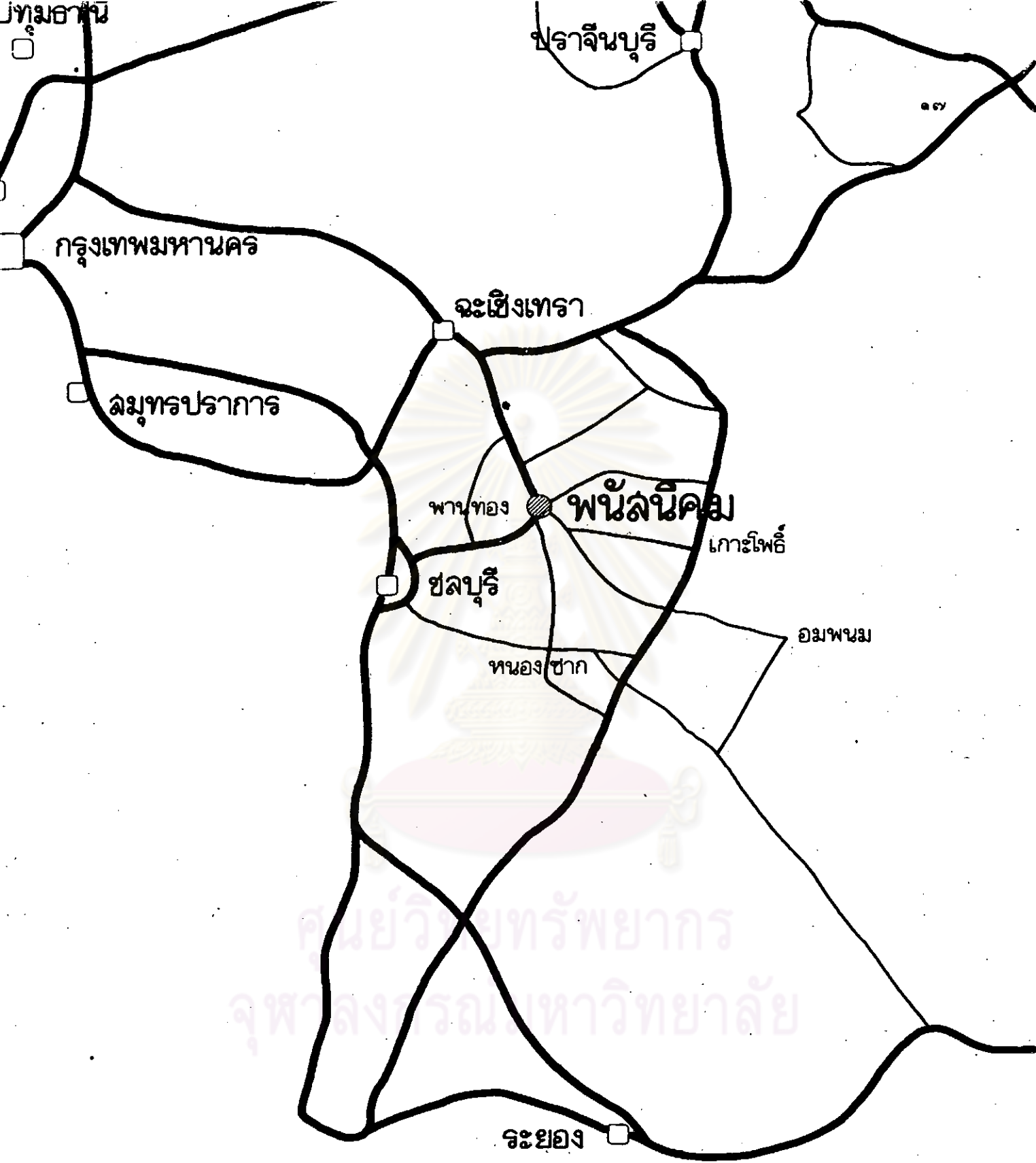
ฤดูกาล คือ

ฤดูหนาว จะเริ่มตั้งแต่เดือนธันวาคมถึงมกราคมของแต่ละปี โดยเฉพาะใน
เดือนธันวาคม จะเป็นเดือนที่ปีอากาศหนาวเย็นกว่าเดือนอื่น ๆ ซึ่ง
เป็นช่วง เดือนที่ได้รับอิทธิพลจากลมมรสุมตะวันออกเฉียงเหนือ
อุณหภูมิโดยเฉลี่ยต่ำสุดประมาณ ๒๓.๗°C

ฤดูร้อน จะเริ่มตั้งแต่เดือนมีนาคมถึงพฤษภาคม อากาศจะร้อนและแห้งแล้ง
โดยเฉพาะในเดือน เมษายนของทุกปี อากาศจะร้อนจัดที่สุด อุณหภูมิ
โดยเฉลี่ยประมาณ ๓๒.๑ °C

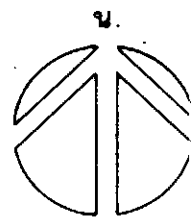
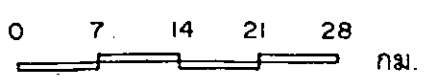
ฤดูฝน ปกติฝนจะเริ่มตกตั้งแต่เดือนพฤษภาคมถึงพฤศจิกายนของทุกปี โดย
เฉพาะ เดือนกันยายนและตุลาคมจะเป็นช่วงที่มีฝนตกชุกที่สุด เนื่อง
จากได้รับอิทธิพลจากลมมรสุมตะวันออกเฉียงใต้ ปริมาณน้ำฝนที่วัด
ได้เฉลี่ยประมาณปีละ ๑,๔๗๑.๔ มม.

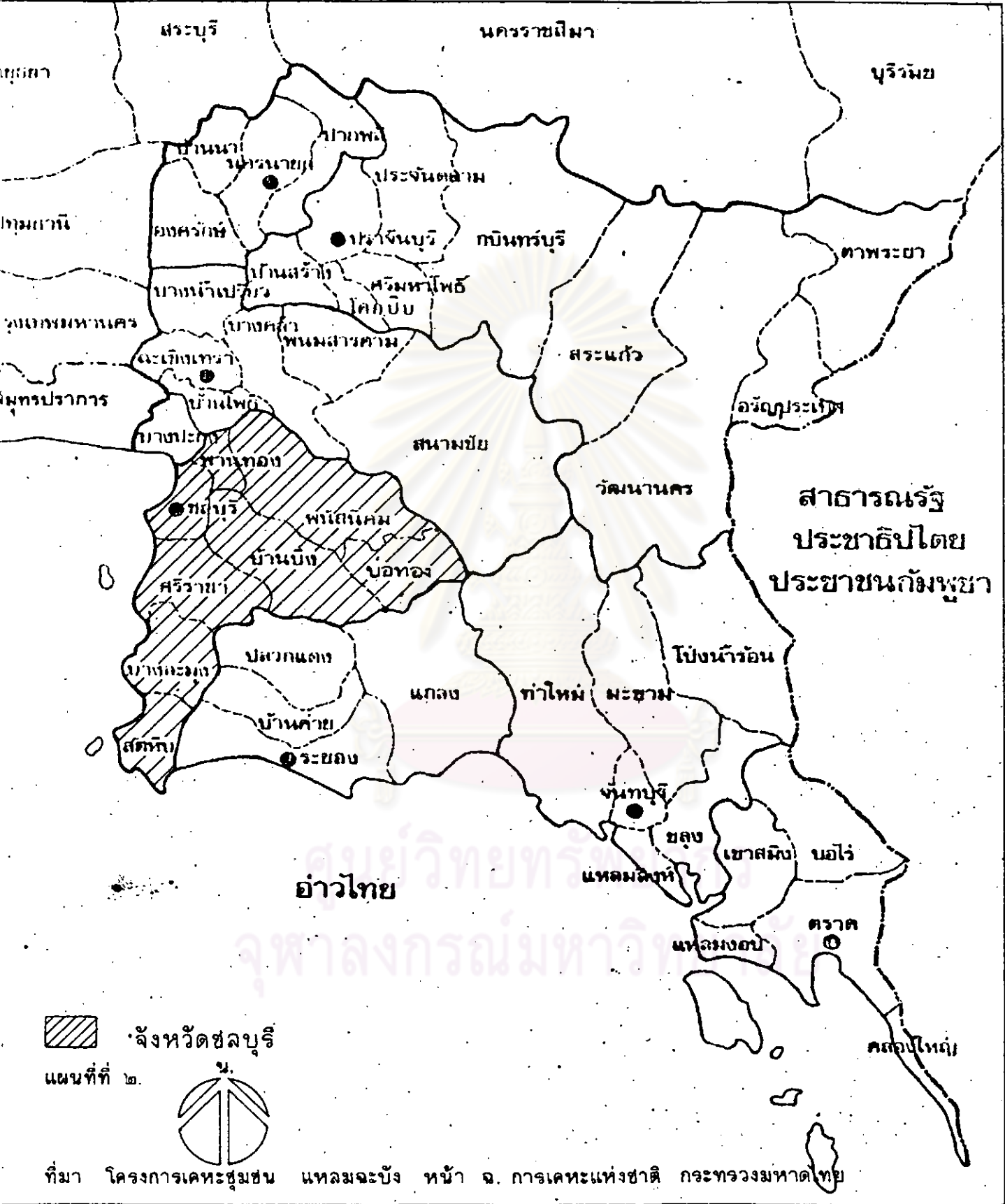
ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

แผนที่ที่ ๑.

แผนที่อำเภอพัวสนธิ
แสดง เส้นทางรถยนต์
มาตราส่วน 1 : 700,000

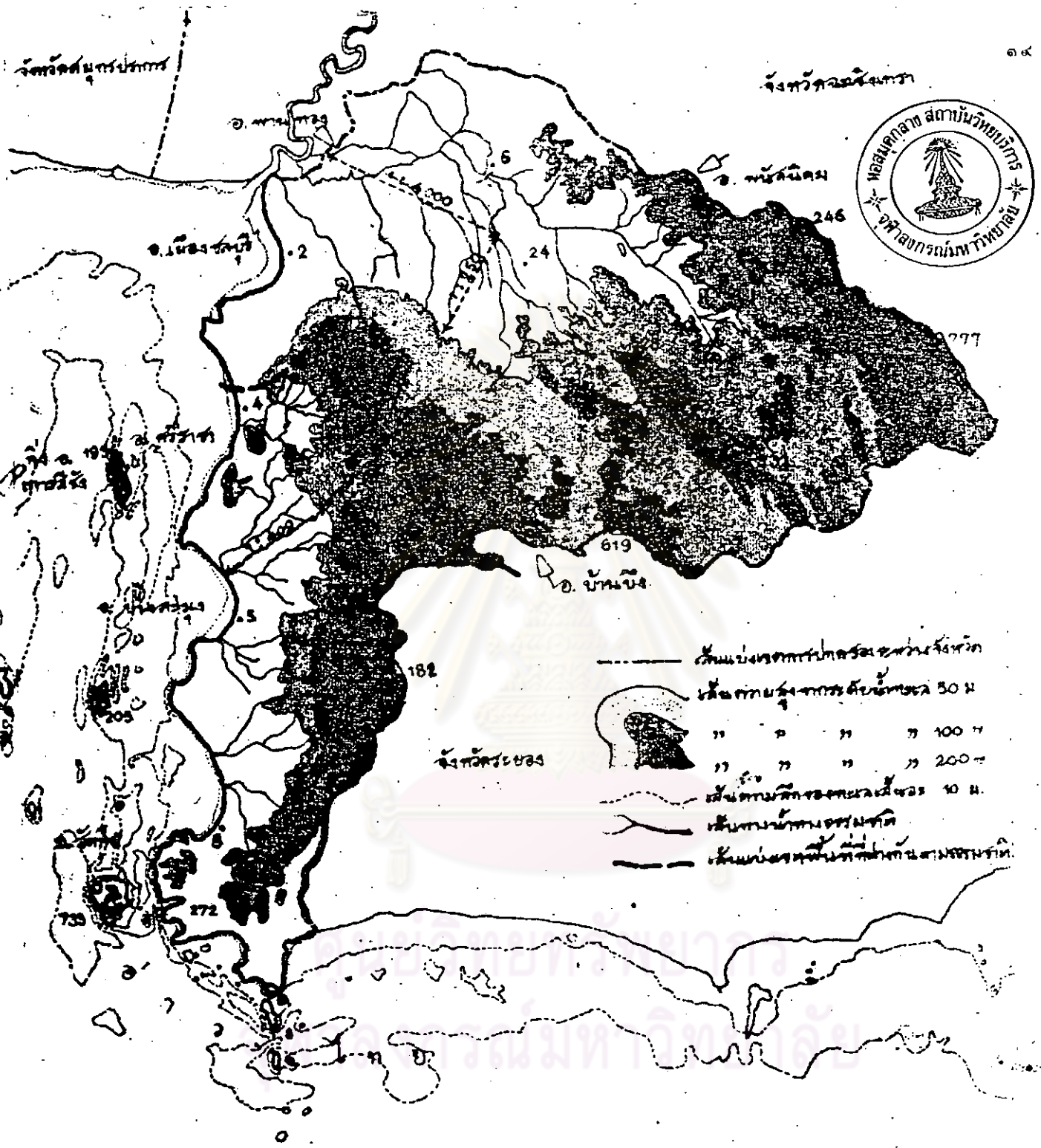

จังหวัดชลบุรี

แผนที่ที่ ๒.

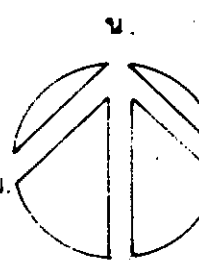
----- เส้นแบ่งเขตการปกครองระหว่างจังหวัด
 - - - - - เส้นทแยงมุมสูงการวัดระดับ 50 ม.
 " " " " " 100 " "
 " " " " " 200 " "
 ~~~~~ เส้นถนนลูกรังระยะทางเส้นรอบ 10 ม.
 ~~~~~ เส้นถนนที่ถนนธรรมดา
 ~~~~~ เส้นแบ่งเขตพื้นที่ป่าตามกรมป่าไม้

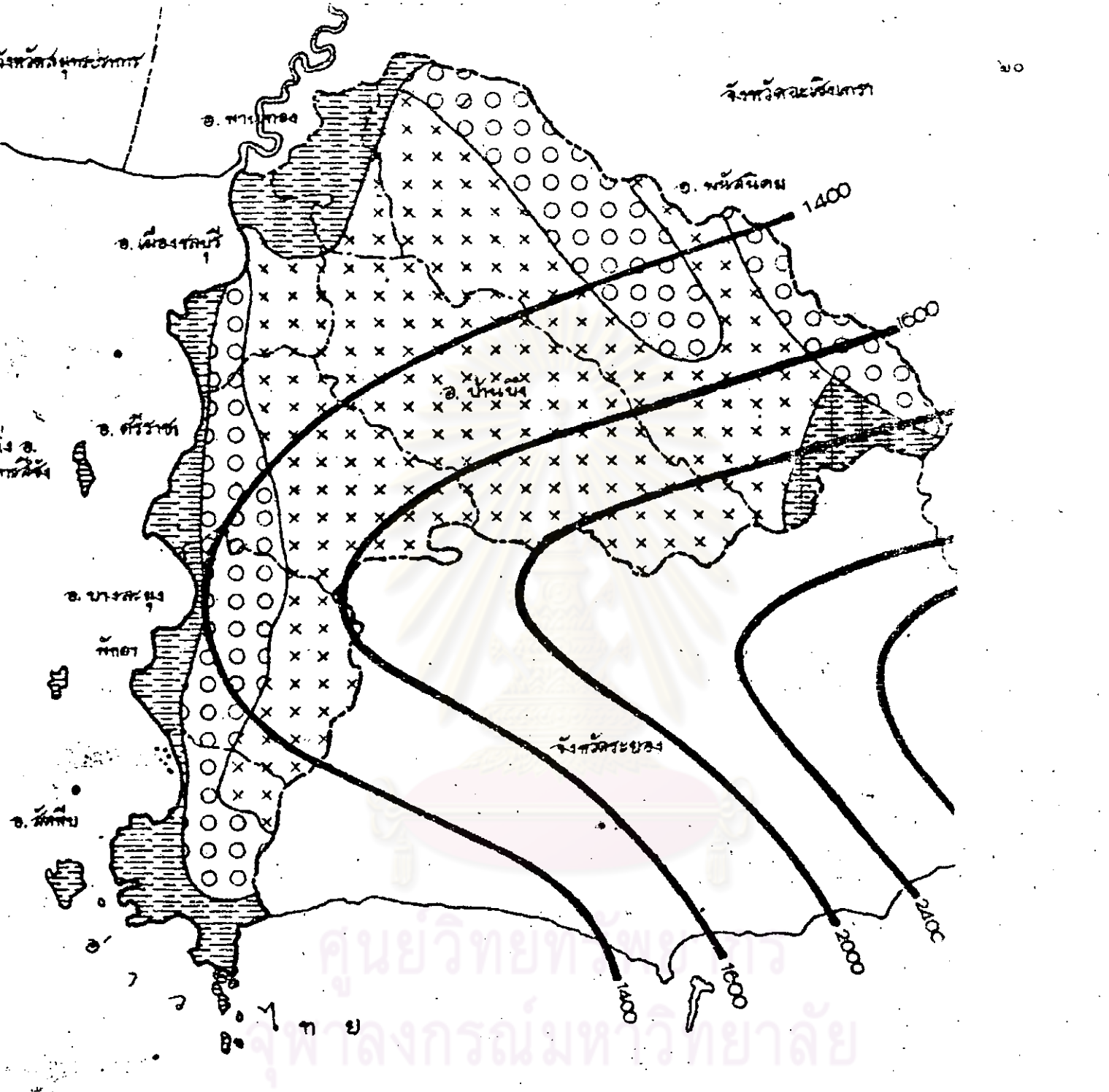
- ▲ จุดสูงสุดของยอดเขา จากระดับน้ำทะเล เป็นเมตร
- จุดความสูงของพื้นที่ราบจากระดับน้ำทะเล เป็นเมตร

แผนที่ที่ ๓.

แผนที่อำเภอพนัสนิคม
 แสดง ลักษณะพื้นผิวภูมิประเทศ
 ของจังหวัดชลบุรี

0 6 12 18 24 กม.

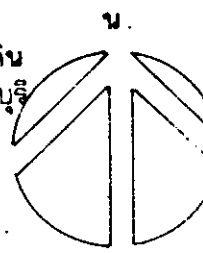

ที่มา งานวิจัยเบื้องต้น สภาพของชลบุรีกับการเปลี่ยนแปลง โดย ดร. เกียรติ จิวะกุล หน้า 16 แผนที่ที่ ๔.

- เกิดจากชั้นหินที่ถูกแปรสภาพ มีปริมาณน้ำน้อยมาก
- เกิดจากหินชุดโคราชตอนกลาง มีปริมาณน้ำน้อย
- ดินตะกอนน้ำปนดินละเอียดจากหินชุดโคราชตอนล่าง-
- ดินตะกอนน้ำปนดินหยาบ มีปริมาณน้ำมาก-ปริมาณน้ำปานกลาง
- ปริมาณน้ำฝนเฉลี่ยต่อปี เป็น มม.
- เขตอำเภอ
- เขตจังหวัด

แผนที่อำเภอพนัสนิคม
แสดง ลักษณะดิน, ปริมาณน้ำใต้ดิน
ปริมาณน้ำฝน จังหวัดชลบุรี

0 6 12 18 24 กม.

๒.๓ การแบ่งเขตการปกครอง

ลักษณะการแบ่งเขตพื้นที่ปกครองของจังหวัด ส่วนมาก เป็นการแบ่งเขตการปกครองเอง โดยยึดหลักตามเส้นแบ่งตามธรรมชาติเป็นสำคัญ เช่น แม่น้ำ ลำคลอง และ สันเขา เป็นต้น ลักษณะของการแบ่งเขตปกครองนี้จะสังเกตได้จากการแบ่งเขตการปกครองเป็นอำเภอต่าง ๆ ออกเป็น ๗ อำเภอ ๓ กิ่งอำเภอ ๘๕ ตำบล และ ๕๔๔ หมู่บ้าน

จังหวัดชลบุรี ^๑	อำเภอเมืองชลบุรี	๑๔ ตำบล	๑๒๒ หมู่บ้าน
	อำเภอพนัสนิคม	๒๑ ตำบล	๑๔๐ หมู่บ้าน
	อำเภอศรีราชา	๗ ตำบล	๓๔ หมู่บ้าน
	อำเภอบางละมุง	๑๑ ตำบล	๗๔ หมู่บ้าน
	อำเภอบางละมุง	๔ ตำบล	๑๖ หมู่บ้าน
	กิ่งอำเภอบ้านบึง	๗ ตำบล	๔๔ หมู่บ้าน
	กิ่งอำเภอสัตหีบ	๒ ตำบล	๒๒ หมู่บ้าน
	กิ่งอำเภอเกาะสีชัง	๑ ตำบล	๖ หมู่บ้าน
	กิ่งอำเภอหนองใหญ่	๓ ตำบล	๑๔ หมู่บ้าน
	กิ่งอำเภอบ่อทอง	๓ ตำบล	๑๕ หมู่บ้าน

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

^๑ กระทรวงมหาดไทย, กองปกครองท้องถิ่น กรมการปกครอง. "สถิติ จังหวัด อำเภอ กิ่งอำเภอ หัวราชอาณาจักร, ๒๕๖๑". (เอกสารอัดสำเนา).

๓. สภาวะและโครงสร้าง

๓.๑ สภาวะและโครงสร้างทางด้านเศรษฐกิจ

จังหวัดชลบุรี เป็นจังหวัดทางภาคตะวันออก^๑ และเป็นเมืองอุตสาหกรรมหลักภาคตะวันออก^๒ ประกอบด้วย เป็นจังหวัดที่มีชายฝั่งทะเลมีระยะยาว อาชีพหลักได้แก่ การเกษตรกรรม การประมง การเลี้ยงสัตว์ การพาณิชย์กรรม การป่าไม้ อุตสาหกรรม และการท่องเที่ยว

จังหวัดชลบุรี มีเนื้อที่ทำการเกษตร ในปี ๒๕๒๑ เป็นจำนวน ๑,๘๖๓,๔๐๕ ไร่^๓ พื้นที่โดยทั่วไปเป็นที่ราบกว้างสลับกับเทือกเขาตอนกลาง สภาพดินเป็นดินร่วนปนทราย การดูดซึมน้ำค่อนข้างสูง ความอุดมสมบูรณ์พอประมาณ การเพาะปลูก ๔๐ % ที่ต้องอาศัยน้ำจากฝน และน้ำจากลำห้วย เมื่อถึงฤดูฝนมีสภาวะน้ำท่วมเล็กน้อย แต่โดยทั่วไป ยังอยู่ในภาวะการขาดแคลนน้ำเพื่อใช้ในการเกษตร

เนื่องจากสภาพที่ตั้งของภูมิศาสตร์ของจังหวัดชลบุรี นับว่าเหมาะสมต่อการขยายตัวและการพัฒนาเศรษฐกิจมาก เมื่อเปรียบเทียบกับจังหวัดต่าง ๆ ในภาคตะวันออก ปัจจุบันจังหวัดชลบุรีจึง เป็นจังหวัดที่มีอิทธิพลต่อเศรษฐกิจ และเป็นศูนย์กลางเชื่อมโยงระหว่างกรุงเทพมหานคร และชุมชนอื่น ๆ มาก โดยเฉพาะด้านการขนส่งทางทะเลซึ่งปัจจุบันได้มีแผนนโยบายที่จะปรับปรุงท่าเรือสัตหีบ อ่าเภอสัตหีบ เป็นท่าเรือพาณิชย์ชั่วคราว ในระหว่างที่รอการดำเนินงานก่อสร้างท่าเรือน้ำลึกที่แหลมฉบังด้วย จากลักษณะโครงสร้างทางเศรษฐกิจของจังหวัดชลบุรีปี

๒๕๑๓-๒๕๑๔ ชี้ให้เห็นว่าความสามารถในการผลิตผลิตภัณฑ์ของจังหวัด ในปี ๒๕๑๔ คิดเป็นมูลค่า ๑๑,๐๔๑.๓ ล้านบาท และมีประชากรจำนวน ๐.๖๖๔ ล้านคน ดังนั้น เมื่อเฉลี่ยเป็นรายได้ต่อบุคคล (ผลิตภัณฑ์/คน) ประมาณคนละ ๑๖,๕๗๘.๔ บาท/ปี และเมื่อเปรียบเทียบกับรายได้เฉลี่ยต่อบุคคลของภาคตะวันออก ในปีเดียวกัน คือ ประมาณคนละ ๔,๖๑๘.๒ บาท/ปี ปรากฏว่ามีอัตราที่สูงกว่าร้อยละ ๒๑๗.๗ และเมื่อเปรียบเทียบกับรายได้ต่อบุคคลทั่วประเทศแล้ว ยังคงมีอัตราสูงกว่า

^๑ ภาคตะวันออก ประกอบด้วย ชลบุรี ฉะเชิงเทรา ปราจีนบุรี จันทบุรี ระยอง ตราด นครนายก

^๒ สำนักนายกรัฐมนตรี, สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, แผนพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ห้า พ.ศ. ๒๕๒๕ - ๒๕๓๐. (กรุงเทพมหานคร :

^๓ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์, กองเศรษฐกิจการเกษตร. รายงานสำรวจภาวะเศรษฐกิจของพื้นที่โครงการทำการเกษตร, พ.ศ. ๒๕๒๑. (กรุงเทพมหานคร : กองเศรษฐกิจการเกษตร, ๒๕๒๒). หน้า ๑๐.

ถึงร้อยละ ๑๑๒.๒ ในขณะที่เดียวกันมูลค่าผลิตภัณฑ์รวมของจังหวัดชลบุรีเพิ่มขึ้นโดยเฉลี่ยร้อยละ ๑๒๐.๗
นับว่ามีอัตราการเพิ่มขึ้นที่สูงมากกว่าอัตราการเพิ่มของภาคตะวันออกและของประเทศ คือ มีอัตราการ
เพิ่มขึ้นร้อยละ ๒๗.๓ และ ๑๐๕.๑ ตามลำดับ

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สาขาการผลิต	๒๕๑๕	๒๕๑๖	๒๕๑๗	๒๕๑๘	๒๕๑๙	บอกรวมปี ๒๕๑๕ - ๒๕๑๙		
							ดัชนี %	อัตราเฉลี่ย %
เกษตรกรรม								
- กสิกรรม	๔๔๗.๕	๑,๖๓๒.๐	๑,๗๓๖.๓	๑,๕๒๘.๘	๒,๑๔๙.๙	๘,๔๔๘.๕	๒๐.๕	๑๘.๕
- ปศุสัตว์	๔๑.๗	๘๖.๘	๑๔๕.๘	๑๒๘.๒	๑๒๒.๔	๕๖๕.๙	๑.๕	๕.๒
- ประมง	๑๐๙.๒	๑๕๗.๐	๒๖๕.๐	๒๒๖.๔	๒๕๖.๒	๑,๐๐๓.๘	๒.๕	๒๒.๒
- ป่าไม้	๒๘.๔	๓๕.๑	๓๘.๓	๓๕.๖	๓๓.๒	๑๖๕.๖	๐.๔	๓.๘
เหมืองแร่และบ่อนหิน	๓๕.๔	๒๖.๕	๕๐.๗	๓๕.๓	๓๖.๒	๑๘๒.๐	๐.๕	๓.๐
อุตสาหกรรม	๑,๘๖๕.๖	๒,๓๕๕.๑	๓,๐๕๑.๗	๓,๓๕๓.๕	๔,๖๒๔.๑	๑๕,๒๗๘.๐	๓๗.๘	๒๐.๗
การก่อสร้าง	๑๑๓.๑	๒๑๗.๓	๑๘๕.๕	๐๕๐.๕	๑๓๓.๘	๘๕๕.๕	๒.๑	๑๕.๘
การไฟฟ้าและการประปา	๕๕.๕	๕๗.๘	๕๐.๐	๘๑.๐	๕๑.๘	๓๑๕.๖	๐.๘	๑๗.๔
การคมนาคมและการขนส่ง	๑๘๖.๕	๒๕๖.๗	๓๕๕.๐	๔๐๕.๑	๕๔๓.๖	๑,๖๒๖.๓	๕.๐	๑๕.๗
การค้าส่งและค้าปลีก	๕๕๐.๑	๕๘๕.๒	๖๒๕.๔	๖๒๗.๑	๖๕๘.๖	๓,๐๕๕.๕	๗.๗	๕.๐
การธนาคาร ประกันภัยและธุรกิจ								
อาหารมหรหัตถ์	๕๑.๗	๖๗.๖	๕๑.๘	๑๑๕.๑	๑๕๐.๕	๕๖๖.๗	๑.๒	๒๒.๘
ที่อยู่อาศัย	๕๒.๓	๑๐๓.๓	๑๒๓.๒	๑๓๑.๖	๑๕๒.๗	๕๕๓.๐	๑.๕	๕.๓
การบริหารราชการและป้องกันประเทศ	๑๑๕.๗	๑๓๕.๖	๑๗๑.๘	๒๑๓.๒	๒๕๑.๕	๘๓๘.๒	๒.๒	๑๖.๓
การบริการ	๗๓๕.๕	๑,๑๕๘.๘	๑,๓๗๕.๕	๑,๖๖๗.๕	๑,๘๓๖.๕	๖,๘๗๖.๕	๑๗.๐	๒๒.๗
รวม	๕,๐๒๕.๐	๖,๕๑๑.๗	๘,๒๕๖.๓	๙,๐๘๙.๒	๑๑,๐๕๑.๓	๕๐,๓๕๕.๐	๑๐๐.๐๐	

ตารางที่ ๘. - แสดงผลิตภัณฑ์รวมตามมูลค่าของจังหวัดชลบุรี (ต่อ)

มูลค่า : ล้านบาท

สาขาการผลิต	๒๕๒๐	๒๕๒๑	๒๕๒๒	๒๕๒๓	๒๕๒๔	รวมปี ๒๕๒๐-๒๕๒๓	
						รวม	อัตราเฉลี่ย %
เกษตรกรรม	๒,๗๕๓.๔	๓,๖๖๒.๔	๓,๑๘๕.๔	๔,๓๓๕.๕	-	๑๔,๕๔๐.๗	๖.๓
- กสิกรรม	๑,๕๗๘.๔	๒,๖๖๑.๔	๒,๑๗๕.๔	๓,๘๓๓.๕	-	๑๐,๒๐๗.๖	๓.๕
- ปศุสัตว์	๓๔๕.๕	๒๓๘.๖	๓๕๕.๕	๔๕๕.๕	-	๑,๔๗๙.๓	๕.๘
- ประมง	๘๓๘.๕	๗๕๗.๕	๖๑๕.๐	๕๑๐.๖	-	๒,๗๒๑.๕	๑๑.๔
- ป่าไม้	๗.๑	๕.๐	๐.๑	๐.๑	-	๑๒.๓	๕.๕
เหมืองแร่และขุดหิน	๒๕๒.๕	๒๗๒.๒	๔๒๒.๕	๖๐๓.๖	-	๑,๕๕๐.๗	๐.๘
อุตสาหกรรม	๔,๖๗๒.๑	๕,๕๐๐.๐	๘,๐๘๘.๘	๑๐,๑๘๑.๕	-	๒๘,๔๔๒.๘	๘.๗
การก่อสร้าง	๒๘๒.๕	๔๓๒.๗	๓๘๖.๕	๕๕๖.๓	-	๑,๖๕๘.๓	-๕.๕
การไฟฟ้าและการประปา	๑๑๓.๒	๑๒๐.๕	๑๔๘.๗	๑๐๗.๐	-	๔๘๙.๔	๑๕.๒
การคมนาคมและการขนส่ง	๓๕๖.๕	๓๗๑.๒	๔๘๘.๒	๖๑๕.๓	-	๑,๘๓๑.๒	๖.๒
การค้าส่งและค้าปลีก	๒,๕๔๕.๘	๓,๗๑๕.๓	๔,๕๖๒.๐	๖,๒๕๐.๕	-	๑๗,๐๗๓.๐	๖.๕
การธนาคาร ประกันภัย และ ธุรกิจอสังหาริมทรัพย์	๒๕๒.๕	๓๕๘.๑	๔๒๕.๕	๕๖๕.๕	-	๑,๖๐๐.๕	๕.๘
ที่อยู่อาศัย	๕๒.๗	๕๗.๕	๖๕.๕	๗๕.๘	-	๒๕๕.๕	๕.๖
การบริหารราชการและป้องกัน ประเทศ	๒๐๑.๗	๒๕๒.๐	๒๖๕.๕	๓๕๕.๕	-	๑,๐๘๕.๗	๗.๖
การบริการ	๑,๕๗๑.๕	๑,๗๕๘.๖	๒,๒๕๕.๐	๒,๗๕๗.๘	-	๘,๓๔๒.๙	๖.๘
รวม	๑๓,๕๕๕.๗	๑๖,๕๘๕.๕	๒๐,๒๐๕.๕	๒๖,๕๓๗		๗๗,๐๗๗.๑	๖.๑

ตารางที่ ๔.

แสดงมวลรวมผลิตภัณฑ์จังหวัด ปี ๒๕๑๕ - ๒๕๑๙

รายการ	ทั่วประเทศ		ภาคตะวันออก		จังหวัดชลบุรี	
	๒๕๑๕	๒๕๑๙	๒๕๑๕	๒๕๑๙	๒๕๑๕	๒๕๑๙
มวลรวมผลิตภัณฑ์/ล้านบาท (ตามราคาตลาด)	๑๖๔,๖๒๖	๓๓๗,๖๓๕	๑๐,๗๕๔	๑๓,๖๕๖	๔,๐๒๕	๑๖,๐๙๑.๓
ประชากร/ล้านคน	๓๔,๓๔๙	๔๓,๒๑๔	๒,๓๒๓	๒,๖๒๗	๐.๖๐๓	๐.๖๖๔
มวลรวมผลิตภัณฑ์ต่อบุคคล/บาท	๔,๗๑๙.๗	๗,๘๑๓.๑	๔,๖๒๙.๑	๕,๒๑๘.๒	๔,๓๓๖.๓	๑๖,๕๗๔.๙
อัตราเพิ่ม (%) โดยเฉลี่ย						
- มวลรวมผลิตภัณฑ์	๑๐๘.๑		๒๗.๓		๑๒๐.๗	
- ประชากร	๑๖.๗		๑๖.๙		๑๐.๙	
- มวลรวมผลิตภัณฑ์ต่อบุคคล	๕๕.๒		๑๐.๔		๕๘.๘	

รายได้บุคคล

อัตราการรายได้เฉลี่ยต่อคนเพิ่มขึ้นถึงร้อยละ ๕๕.๔ ต่อปี ซึ่งเป็นอัตราที่สูงกว่า อัตรารายได้ของภาคตะวันออกและประเทศเช่นกัน แสดงว่า อัตราการเพิ่มขึ้นของรายได้ประชากรในเขตจังหวัดชลบุรี มีรายได้เพิ่มขึ้นสูงมากในช่วงเวลา ๕ ปี (๒๕๑๕ - ๒๕๑๙) เกือบ ๑๐๐ %

ศูนย์วิจัยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ ๑๐. . . . . เปรียบเทียบรายได้ต่อบุคคลในจังหวัดภาคตะวันออก

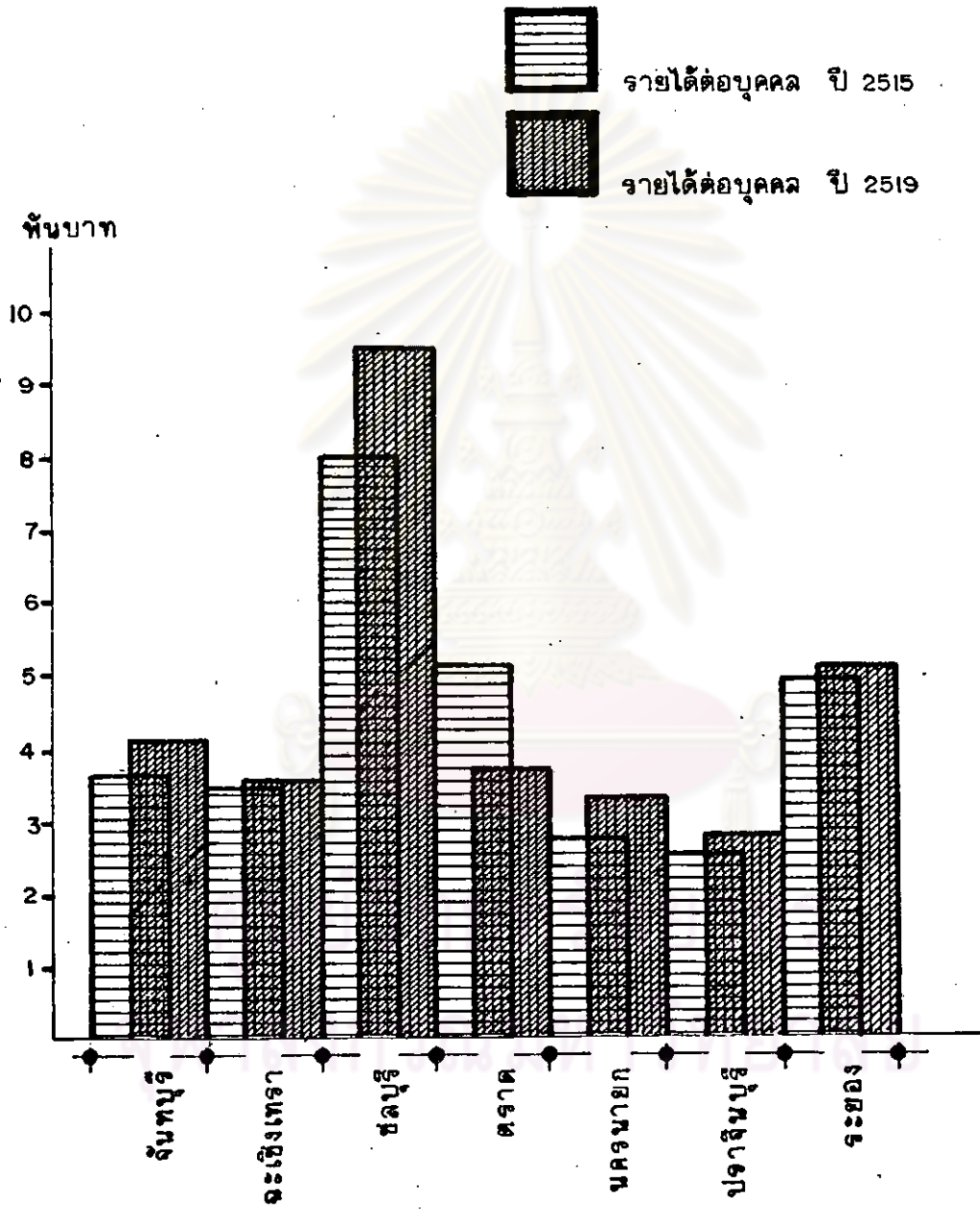
ราคาคงที่ ปี ๒๕๐๔

จังหวัด	Per/Capital in Bath			
	G.D.P. ปี ๒๕๑๔	G.D.P. ปี ๒๕๑๔	อัตราเพิ่ม %	อัตราร้อยละต่อภาค ปี ๒๕๑๔
จันทบุรี	๓,๖๓๔	๔,๑๔๐	๑๓.๔	๔๐.๔๗
ฉะเชิงเทรา	๓,๓๔๕	๓,๔๔๓	๓.๑	๖๗.๔๔
ชลบุรี	๔,๐๕๔	๔,๔๘๖	๑๑.๔	๑๕๔.๓๗
ตราด	๒,๐๕๗	๓,๖๓๖	๒๔.๑	๗๐.๖๗
นครนายก	๒,๖๕๔	๓,๓๓๒	๒๔.๐	๖๔.๗๖
ปราจีนบุรี	๒,๔๕๐	๒,๘๒๐	๑๕.๑	๕๔.๘๕
ระยอง	๔,๘๖๔	๕,๐๕๗	๔.๗	๕๔.๑

G.D.P. = G.P.P.
 G.P.P. = Gross Provincial Product
 P.P. = Provincial Population

ที่มา : กระทรวงมหาดไทย, สำนักผังเมือง, รายงานวิจัยเมืองชลบุรี กันยายน ๒๕๒๐.
 (กรุงเทพมหานคร : สำนักผังเมือง, ๒๕๒๐) หน้า ๒๔.

แผนภูมิที่ ๒. เปรียบเทียบรายได้บุคคล จังหวัดในภาคตะวันออก

๓.๒ สภาวะและโครงสร้างทางด้านสังคม

ด้วยจังหวัดชลบุรีเป็นเมืองหลักและเป็นเมืองหลวงของภาคตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๔ และฉบับที่ ๕ มีอัตราความเจริญสูง ทั้งทางด้านเกษตรกรรม อุตสาหกรรม การพาณิชย์ บริการและอื่น ๆ อีกอย่างมากก็ตาม แต่ลักษณะทางสังคมยังมีสภาพเป็นลักษณะสังคมชนบท และมีลักษณะเป็นสังคมประเพณี คือ พฤติกรรมทางสังคมของประชากรยังถือหลักประเพณีและวัฒนธรรมที่ยึดถือมาแต่ครั้งก่อน ๆ การมีมนุษยสัมพันธ์ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน มีน้ำใจ เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ เห็นอกเห็นใจ โครงสร้างสังคมจะเป็นลักษณะสังคมเศรษฐกิจ ประชากรมีรายได้ มีงานทำ นั่นคือ อิทธิพลทางเศรษฐกิจ มีผลต่อการพัฒนาและขยายตัวของชุมชนไปตามระบบเศรษฐกิจควบคู่กันไป

๓.๓ สภาวะและโครงสร้างทางด้านกายภาพ

แบ่งออกเป็นดังนี้คือ

๓.๓.๑ ดิน

ลักษณะพื้นที่ ของความลาดเอียงได้แบ่งออกเป็น ๔ ลักษณะด้วยกันคือ

๑. เป็นที่ราบหรือเกือบราบ
๒. เป็นที่ลาดเขาน้อย
๓. เป็นที่ลาดเขาค่อนข้างมาก
๔. เป็นที่ลาดเขามาก

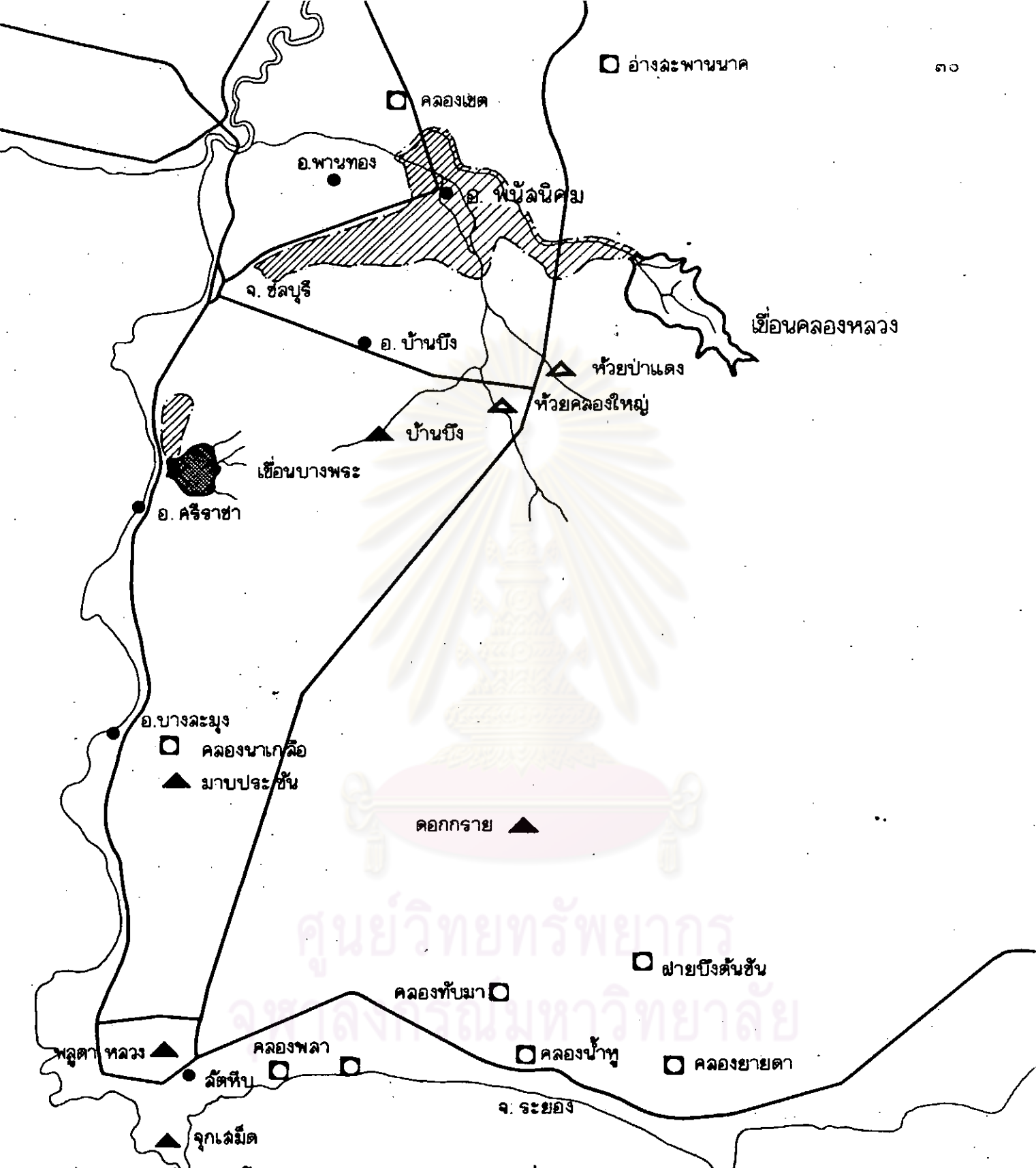
ลักษณะดิน ที่ใช้ปลูกพืช แบ่งออกเป็น ๔ ลักษณะด้วยกันคือ

๑. เป็นดินเหนียว
๒. เป็นดินร่วน
๓. เป็นดินร่วนปนทราย
๔. เป็นดินปนหิน

๓.๓.๒ แหล่งน้ำ แหล่งน้ำธรรมชาติที่สำคัญได้แก่ น้ำฝน น้ำบาดาล แม่น้ำบางปะกง และสาขา นอกจากนี้ยังมีโครงการชลประทานต่างๆ

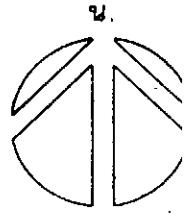
๓.๓.๓ ป่าไม้ จากภูมิประเทศของจังหวัดชลบุรี มีแนวภูเขาเกือบกึ่งกลางของจังหวัด แบ่งออกเป็น ชิกตะวันตก เป็นที่ราบลาดลงทะเล ส่วนชิกตะวันออกซึ่งมีลักษณะเนินป่าหุบป่าตองดิบ เป็นป่าสงวนแห่งชาติ ๗ แห่งด้วยกัน รวมพื้นที่ ๑,๑๒๔.๘๔ กม.^๒

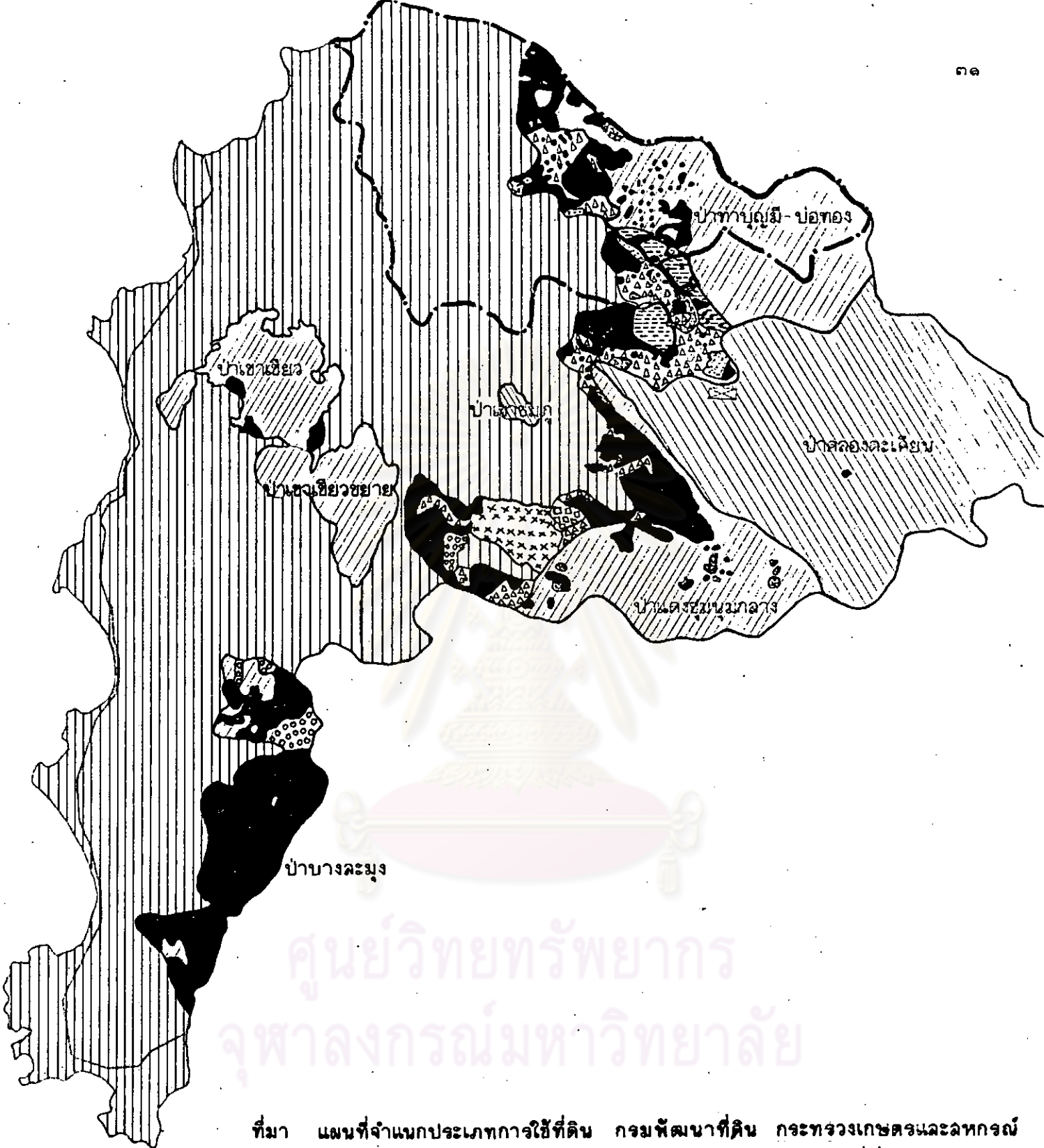

ที่มา แผนที่แหล่งน้ำ โดย สำนักงานชลประทานที่ ๑ ชลบุรี

- ที่ตั้งอำเภอ
- ทางรถยนต์
- แม่น้ำ , คลอง
- ▨ เนื้อที่ชลประทาน
- โครงการชลประทานที่เสร็จแล้ว
- ▲ อ่างเก็บน้ำที่เสร็จแล้ว
- ▲ อ่างเก็บน้ำที่จะสร้าง
- ▨ เนื้อที่เก็บน้ำที่เสร็จแล้ว
- ▨ เนื้อที่เก็บน้ำที่จะสร้าง
- แผนที่ที่ ๔.
- แผนที่อำเภอพนัสนิคม
- แสดง แหล่งน้ำ
- มาตราส่วน 1 : 500,000
- 0 5 10 15 20 กม.

ที่มา แผนที่จำแนกประเภทการใช้ที่ดิน กรมพัฒนาที่ดิน กระทรวงเกษตรและสหกรณ์
ข้อมูลปี 2514 แผนที่ที่ ๖.

- ที่ถือครองที่ยังไม่ทำประโยชน์
- ที่ซึ่งกระทรวงเกษตรอนุมัติจัดสรร
- ที่ซึ่งบุคคลได้จับฉลากแล้ว
- ที่ซึ่งคณะกรรมการให้บุคคลจับฉลาก
- ที่สละมลุก
- ป่า
- ที่นา
- ที่ว่างในที่จัดสรร
- ที่ซึ่งยืนต้น

แผนที่ จังหวัด ชลบุรี
แสดง พื้นที่ป่าลงวนแห่งชาติ
มาตราส่วน 1 : 500,000
0 5 10 15 20 กม.

๔. ประชากร

๔.๑ ขนาดของประชากร

ตามสถิติจำนวนประชากรในเขตจังหวัดชลบุรี อำเภอเมืองชลบุรี และเขตเทศบาลเมืองชลบุรี (ตารางที่ ๑๑.) จะเห็นว่าประชากรจะอาศัยอยู่ในเขตเทศบาลเมืองโดยเฉลี่ยประมาณร้อยละ ๔๐ ของประชากรในเขตอำเภอเมืองฯ และโดยเฉลี่ยประมาณร้อยละ ๗.๓ ของประชากรทั้งจังหวัด

ตารางที่ ๑๑. แสดงจำนวนสถิติประชากรในจังหวัดชลบุรี

ปี	จังหวัดชลบุรี		อำเภอเมืองชลบุรี		เทศบาลเมืองชลบุรี	
	ประชากร	อัตราเพิ่ม %	ประชากร	อัตราเพิ่ม %	ประชากร	อัตราเพิ่ม %
๒๕๐๔	๔๘๔,๘๔๓	-	๗๖,๑๗๔	-	๔๒,๑๔๑	-
๒๕๑๐	๕๐๒,๒๘๖	๓.๖	๗๘,๗๖๑	๓.๔	๔๒,๘๕๖	๑.๗
๒๕๑๑	๕๒๑,๘๗๔	๓.๘	๘๓,๔๓๐	๕.๘	๔๓,๖๘๓	๒.๐
๒๕๑๒	๕๓๘,๓๒๐	๓.๓	๘๖,๓๔๗	๓.๕	๔๔,๓๗๖	๑.๖
๒๕๑๓	๕๕๑,๖๘๕	๐.๕	๘๐,๗๔๐	๕.๑	๔๔,๗๘๘	๑.๐
๒๕๑๔	๕๘๑,๖๒๘	๖.๘	๘๔,๗๖๐	๕.๘	๔๕,๗๕๒	๒.๑
๒๕๑๕	๖๐๒,๗๘๑	๓.๖	๘๘,๐๒๘	๓.๘	๔๖,๒๓๒	๑.๑
๒๕๑๖	๖๑๖,๘๕๖	๒.๓	๑๐๐,๗๗๑	๒.๘	๔๗,๐๘๖	๑.๘
๒๕๑๗	๖๓๐,๔๕๕	๒.๒	๑๐๓,๑๐๒	๒.๓	๔๗,๔๗๕	๑.๐
๒๕๑๘	๖๔๔,๐๕๒	๒.๒	๑๐๕,๓๕๒	๒.๒	๔๘,๓๕๓	๑.๖
๒๕๑๙	๖๖๘,๒๑๓	๓.๘	๑๐๗,๔๕๕	๒.๐	๔๘,๐๑๗	๑.๕
๒๕๒๐	๖๘๑,๒๓๒	๑.๘	๑๑๐,๓๒๕	๒.๖	๔๘,๕๒๘	๑.๐
๒๕๒๑	๖๙๖,๘๓๕	๒.๓	๑๑๔,๕๖๗	๓.๘	๔๘,๘๕๕	๐.๗
๒๕๒๒	๗๑๒,๔๒๖	๒.๒	๑๑๗,๓๘๔	๒.๕	๔๐,๐๖๕	๐.๕

ถึงแม้ว่าประชากรในเขตเทศบาล อำเภอเมือง และของจังหวัดจะเพิ่มขึ้นทุก ๆ ปีก็ตาม หากพิจารณาในช่วง ๑๐ ปี (ปี พ.ศ. ๒๕๐๔ - ๒๕๑๔) ประชากรที่อาศัยอยู่ในเขตเทศบาลมีอัตราการเพิ่มขึ้นน้อยกว่าในเขตอำเภอเมืองฯ คือ มีอัตราการเพิ่มขึ้นร้อยละ ๑๔.๗ ในเขตเทศบาลและร้อยละ ๓๘.๓ ในเขตอำเภอเมืองฯ ส่วนในเขตจังหวัดประชากรมีอัตราการเพิ่มขึ้นร้อยละ ๓๒.๔ และหากจะพิจารณาการผันแปรของประชากรทั้งหมด ๓ เขตในช่วงระยะเวลา ๕ ปี เพื่อให้สามารถวิเคราะห์การผันแปรของประชากรได้ถูกต้องมากขึ้น ทั้งนี้เนื่องจากในปี พ.ศ. ๒๕๑๔ มีการเปลี่ยนแปลงเขตการปกครอง กล่าวคือ ตำบลหนองใหญ่แต่เดิมเป็นตำบลหนึ่งของอำเภอบ้านบึง ต่อมาได้จัดตั้งเป็นกิ่งอำเภอหนองใหญ่ โดยจัดแบ่งเป็นกลุ่ม ๆ ๓ กลุ่ม ดังนี้

กลุ่มที่ ๑ ระหว่างปี ๒๕๐๔ - ๒๕๑๓

ในกลุ่มนี้อัตราการเพิ่มขึ้นของประชากรในเขตจังหวัด อำเภอเมือง และ เทศบาล คิดเป็นร้อยละ ๑๑.๗, ๑๔.๑ และ ๖.๓ ตามลำดับ

กลุ่มที่ ๒ ระหว่างปี ๒๕๑๔ - ๒๕๑๘

อัตราการเพิ่มขึ้นของประชากรในเขตจังหวัด อำเภอเมือง และ เทศบาลเมือง คิดเป็นร้อยละ ๑๐.๗, ๑๑.๒ และ ๔.๗ ตามลำดับ

กลุ่มที่ ๓ ระหว่างปี ๒๕๑๙ - ๒๕๒๒

อัตราการเพิ่มขึ้นของประชากรในเขตจังหวัด อำเภอเมือง และเทศบาลเมือง คิดเป็นร้อยละ ๒.๖, ๒.๗ และ ๐.๘

๔.๒ การกระจายตัวของประชากร

ลักษณะของการกระจายตัวของประชากรในจังหวัดชลบุรี จะพิจารณาได้จากจำนวนประชากรและขนาดของพื้นที่ของชุมชนต่าง ๆ ว่าในเขตพื้นที่ใดมีประชากรอาศัยอยู่มากน้อยเพียงใด ในแต่ละปี สำหรับส่วนนี้จะไม่นับรวมละเอียด ถึงการกระจายตัวของประชากรจากหน่วยงานการปกครองที่เล็กที่สุด คือ ตำบล

ลักษณะของการกระจายตัวของประชากรในปี ๒๕๑๘ ยังคงมีเค้าโครงคล้ายกับปี ๒๕๐๔ จะเห็นได้จากพื้นที่ประชากรที่มีความหนาแน่นของประชากร จะแยกตัวออกจากกันอย่างชัดเจนมากขึ้น กล่าวคือ ประชากรในพื้นที่ที่มีความหนาแน่นสูง จะเกาะกลุ่มกันมากยิ่งขึ้น เช่น ประชากรในเขต เทศบาล เมืองชลบุรี เทศบาลเมืองพนัสนิคม และเทศบาลตำบลศรีราชา ความหนาแน่นของประชากรในเขตเหล่านี้ได้ทวีความหนาแน่นมากขึ้นในช่วงระยะ ๑๐ ปี โดยมีความหนาแน่นของประชากรอยู่ระหว่าง ๔,๖๖๑ - ๑๐,๔๔๔ คน/กม.^๒ ๔,๐๑๔ - ๔,๕๓๖ คน/กม.^๒ และ ๓,๒๓๖ - ๔,๐๑๐ คน/กม.^๒ ตามลำดับ

ตารางที่ ๑๒. แสดงประชากรและความหนาแน่นของประชากรตามเขตพื้นที่

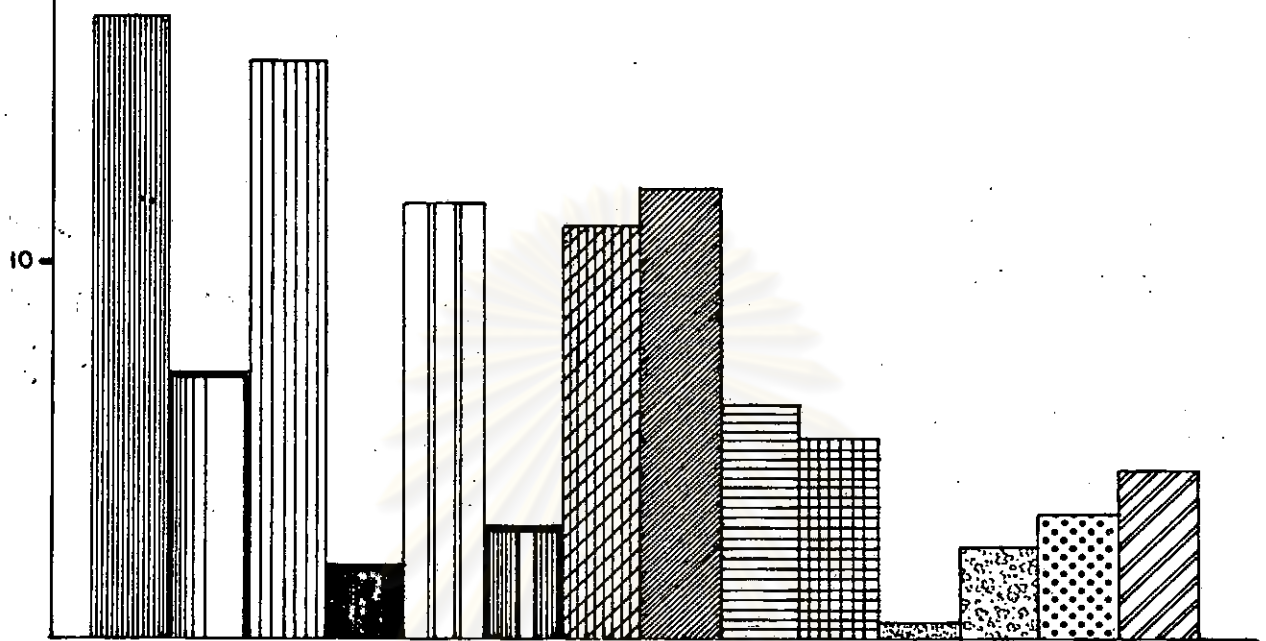
เขตการปกครอง	พื้นที่ กม. ^๒	จำนวนประชากร ปี ๒๕๐๙ และ ปี ๒๕๑๔/คน				จำนวนประชากร ปี ๒๕๑๙ และ ปี ๒๕๒๒			
		๒๕๐๙	๒๕๑๔	ความหนาแน่น คน/กม. ^๒		๒๕๑๙	๒๕๒๒	ความหนาแน่น คน/กม. ^๒	
				๒๕๐๙	๒๕๑๔			๒๕๑๙	๒๕๒๒
๑. อำเภอเมืองชลบุรี	๒๒๐.๗	๗๗๑๑๘	๑๐๕๗๑๙	๓๘๙	๔๗๙	๑๐๗๔๕๔	๑๑๗๗๘๔	๕๔๖	๕๓๖
๒. เทศบาลเมืองชลบุรี	๕.๕๗	๕๒๑๕๑	๕๔๐๔๘	๙๒๒๑	๑๐๕๑๕	๕๔๐๑๗	๕๖๐๖๕	๑๐๗๒๖	๑๐๙๕๕
๓. อำเภอพนัสนิคม	๗๖๒.๗๖	๔๕๕๐๙	๑๑๔๕๒๖	๑๑๑	๑๕๐	๑๒๓๓๒๑	๑๐๘๙๒๓	๑๖๒	๑๔๓
๔. เทศบาลเมืองพนัสนิคม	๒.๗๖	๑๑๒๕๒	๑๒๘๑๕	๔๐๗๓	๔๖๔๓	๑๓๐๑๔	๑๓๓๓๔	๕๗๑๕	๕๘๓๑
๕. อำเภอสรีราชา	๖๓๙.๕	๕๕๖๑๕	๗๙๕๕๖	๘๓	๑๒๔	๗๗๙๙๓	๘๒๐๖๒	๑๒๒	๑๒๔
๖. เทศบาลตำบลศรีราชา	๕.๐๖	๑๓๒๖๔	๑๖๔๕๑	๓๒๖๘	๔๐๕๐	๑๗๔๙๑	๒๑๐๙๙	๕๓๐๘	๕๑๙๗
๗. อำเภอบ้านบึง	๕๕๕.๐๕	๗๕๑๕๖	๘๘๒๗๗	๑๓๖	๑๖๒	๗๖๑๑๔	๗๗๗๑๔	๑๕๐	๑๔๓
๘. อำเภอสัตหีบ	๓๕๘.๑	๔๓๐๕๘	๔๑๖๖๕	๑๒๔	๒๐๖	๔๐๓๕๘	๔๕๖๓๙	๒๓๑	๒๕๓
๙. อำเภอบางละมุง	๕๕๙.๗	๕๖๖๒๙	๖๖๕๙๖	๑๑๓	๑๔๘	๖๘๘๗๐	๕๓๙๒๕	๑๕๓	๙๕
๑๐. อำเภอพานทอง	๑๕๐.๗	๓๑๑๑๕	๓๕๗๖๕	๑๓๒	๑๙๘	๓๖๗๓๙	๓๗๗๗๙	๒๐๓	๒๐๙
๑๑. กิ่งอำเภอเกาะสีชัง	๑๘.๐	๒๕๓๔	๒๕๙๑	๑๔๑	๑๔๔	๒๖๙๗	๒๘๘๘	๑๕๐	๑๖๐
๑๒. กิ่งอำเภอหนองใหญ่	๓๓๕.๐	-	-	-	-	๑๖๑๕๕	๑๗๒๘๗	๕๘	๕๒
๑๓. กิ่งอำเภอบ่อทอง	๕๕๗.๑	-	-	-	-	-	๒๓๕๙๕	-	๒๕
๑๔. เมืองพัทยา	๒๐๘.๑	-	-	-	-	-	๓๑๗๗๗	-	๑๕๓
รวมจังหวัดชลบุรี	๕๕๐๗	๕๘๕๗๘๘	๖๕๑๙๐๐	๑๐๙	๑๕๓	๖๖๙๒๑๓	๗๑๒๕๒๖	๑๔๙	๑๕๕

- หมายเหตุ - ในปี ๒๕๑๔ (๑ ธ.ค.) ตำบลหนองใหญ่ได้จัดตั้งเป็นกิ่งอำเภอหนองใหญ่ การคำนวณหาอัตราส่วนประชากรต่อพื้นที่ใช้พื้นที่เดิม
- ในปี ๒๕๒๑ (๑๖ ต.ค.) ตำบลบ่อทองได้จัดตั้งเป็นกิ่งอำเภอบ่อทอง
  - เมืองพัทยา มีพื้นที่ดิน ๔๐ กม.^๒ พื้นน้ำ ๑๖๘.๑ กม.^๒

ที่มา : สำนักงานสถิติแห่งชาติ

ร้อยละ

แผนภูมิที่ ๓. แลดูจํานวนประชากรจังหวัดชลบุรี พ.ศ. 2522

อำเภอเมืองชลบุรี

เทศบาลเมืองชลบุรี

อำเภอพนัสนิคม

เทศบาลพนัสนิคม

อำเภอศรีราชา

เทศบาลตำบลศรีราชา

อำเภอนบ้านบึง

อำเภอดัตตพิบ

อำเภอบางละมุง

อำเภอพานทอง

กิ่งอำเภอเกาะสีชัง

กิ่งอำเภอหนองใหญ่

กิ่งอำเภอบ่อทอง

เมืองพัทยา

ตารางที่ ๑๓.๖ แสดงการเปลี่ยนแปลงของประชากรในจังหวัดชลบุรี

เขตการปกครอง	จำนวนประชากร/คน			จำนวนประชากร/คน		
	๒๕๐๘	๒๕๑๘	อัตราการเปลี่ยนแปลง %	๒๕๑๘	๒๕๒๒	อัตราการเปลี่ยนแปลง %
๑. อำเภอเมืองชลบุรี	๗๗,๑๑๘	๑๐๕,๗๑๘	๓๗	๑๐๗,๔๕๔	๑๑๗,๓๘๔	๙.๒
๒. เทศบาลเมืองชลบุรี	๔๒,๑๔๑	๔๘,๐๔๔	๑๔	๔๘,๐๑๗	๕๐,๐๖๕	๒.๑
๓. อำเภอพนัสนิคม	๘๔,๔๐๘	๑๑๔,๕๒๖	๓๕	๑๒๓,๓๒๑	๑๐๘,๙๒๓	-๑๑.๗
๔. เทศบาลเมืองพนัสนิคม	๑๑,๒๔๒	๑๒,๘๖๕	๑๓	๑๓,๐๑๔	๑๓,๓๓๔	๒.๔
๕. อำเภอสรีราชา	๕๔,๖๑๔	๗๘,๔๕๖	๓๓	๗๗,๔๘๓	๘๒,๐๖๒	๕.๒
๖. เทศบาลตำบลศรีราชา	๑๓,๒๖๘	๑๖,๔๔๑	๒๓	๑๗,๔๙๑	๒๑,๐๙๘	๒๐.๑
๗. อำเภอบ้านบึง	๗๔,๑๕๖	๘๕,๒๗๗	๑๔	๗๖,๑๐๔	๗๗,๗๐๘	๒.๑
๘. อำเภอสัตหีบ	๔๓,๐๕๘	๗๑,๖๖๕	๖๖	๘๐,๓๕๕	๘๔,๖๓๘	๕.๓
๙. อำเภอบางละมุง	๕๐,๖๒๔	๖๖,๔๙๖	๓๑	๖๘,๒๗๐	๘๓,๙๖๕	๒๖.๒
๑๐. อำเภอพานทอง	๓๑,๑๑๔	๓๕,๗๖๕	๑๔	๓๖,๗๓๔	๓๗,๓๖๘	๒.๘
๑๑. กิ่งอำเภอเกาะสีชัง	๒,๕๓๘	๒,๕๙๑	๒	๒,๖๙๗	๒,๘๘๔	๖.๘
๑๒. กิ่งอำเภอนองใหญ่	-	-	-	๑๖,๑๕๘	๑๗,๒๔๖	๖.๗
๑๓. กิ่งอำเภอบ่อทอง	-	-	-	-	๒๓,๕๘๘	-
๑๔. เมืองพัทยา	-	-	-	-	๓๑,๗๗๗	-
รวมทั้งหมด	๔๘๔,๗๘๘	๖๕๑,๕๐๐		๖๖๘,๒๑๓	๗๑๒,๕๒๖	

ตารางที่ ๑๕. แสดงจำนวนประชากรและการอพยพเข้า-ออก ของจังหวัดชลบุรี

ปี	จำนวนประชากร		การอพยพ/คน		
	คน	อัตราเพิ่ม %	เข้า	ออก	สุทธิ
๒๕๐๘	๕๘๕,๘๙๓	-	-	-	-
๒๕๑๐	๕๐๒,๒๘๖	๓.๖	-	-	-
๒๕๑๑	๕๒๑,๘๗๔	๓.๘	-	-	-
๒๕๑๒	๕๓๔,๓๒๐	๓.๓	-	-	-
๒๕๑๓	๕๕๑,๖๘๕	๐.๕	-	-	-
๒๕๑๔	๕๘๑,๖๒๘	๖.๕	-	-	-
๒๕๑๕	๖๐๒,๗๙๑	๒.๖	๓๔,๙๕๕	๓๓,๕๘๘	๑,๓๕๗
๒๕๑๖	๖๑๖,๙๔๖	๒.๓	๒๖,๓๓๙	๒๕,๑๕๔	๑,๑๘๕
๒๕๑๗	๖๓๐,๙๕๕	๒.๒	๒๗,๕๖๑	๒๗,๘๖๓	-๓๐๒
๒๕๑๘	๖๔๙,๐๕๒	๒.๒	๒๘,๙๙๐	๒๘,๒๑๖	๗๗๔
๒๕๑๙	๖๖๙,๒๑๓	๓.๑	๔๑,๕๓๙	๔๓,๓๗๙	-๑,๘๔๐
๒๕๒๐	๖๘๑,๒๓๒	๑.๘	๓๘,๑๖๙	๔๐,๓๓๘	-๒,๑๖๙
๒๕๒๑	๖๙๖,๘๓๙	๒.๒	-	-	-
๒๕๒๒	๗๑๒,๔๒๖	๒.๒	-	-	-

ที่มา : สำนักงานสถิติแห่งชาติ

ข้อมูลระดับอำเภอและเทศบาลเมืองพนัสนิคม

๑. ประวัติความเป็นมาของอำเภอพนัสนิคม

อำเภอพนัสนิคมเป็นเมืองเก่าสมัยโบราณ ชาวบ้านเรียกว่า "เมืองพระรถ" สันนิษฐานกันว่า คงสร้างเมืองขึ้นในสมัยขอมหรือจาม เพราะยังมีหลักฐานเป็นโบราณสถานให้เห็นคือ ซากกำแพงเมืองเก่าอยู่ที่ตำบลหน้าพระธาตุ ห่างจากที่ว่าการอำเภอไปทางทิศเหนือประมาณ ๒ กม. ริมทางหลวงแผ่นดินสายพนัสนิคม - ฉะเชิงเทรา ต่อมาในสมัยกรุงรัตนโกสินทร์ รัชสมัยพระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว เจ้าอนุวงศ์แห่งเมืองเวียงจันทน์ ได้กระด้างกระเดื่องแข็งเมือง โดยไม่ยอมอยู่ในปกครองของราชอาณาจักรไทย ทั้งพระยาบางคนไม่เห็นชอบด้วย จึงอพยพครอบครัวเดินทางจากเวียงจันทน์มาสู่ประเทศไทย จึงโปรดเกล้าให้มาตั้งถิ่นฐาน ณ ป่าแดงเมืองรถ แขวงเมืองชลบุรี ในปี ๒๓๖๘ และทรงโปรดให้ยกตำบลขึ้นเป็นเมือง ๒๗ หัวเมือง ในจำนวนหัวเมืองเหล่านี้ ได้ยกหมู่บ้านพระรถเป็นเมือง เรียกว่า "เมืองพนัสนิคม" มีฐานะเป็นเมืองชั้นตรี โดยมีพระอินทองษา ผู้มีเชื้อสายเจ้าเมืองเวียงจันทน์ เป็นผู้สำเร็จราชการเมืองคนแรก ต่อมา พ.ศ. ๒๔๔๗ พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ได้ปรับปรุงการปกครองของประเทศ ได้ยุบเมืองพนัสนิคมแล้วตั้งเป็นอำเภอ ชื่อ อำเภอพนัสนิคม และให้ขึ้นอยู่ในความปกครองของจังหวัดชลบุรี มีหลวงสัจจพันธุ์ศิริ เป็นนายอำเภอคนแรก ตั้งแต่ ๑๑ พฤษภาคม ๒๔๔๘ - ๓๑ มีนาคม ๒๔๕๑ และมีนายอำเภอลำดับต่อมาจนถึงปัจจุบันนี้รวม ๓๒ คน

๒. สภาพทางภูมิศาสตร์

อำเภอพนัสนิคมเป็นอำเภอที่มีพื้นที่ใหญ่ที่สุดของจังหวัดชลบุรี ไปทางทิศตะวันออกเฉียงเหนือ ห่างตัวจังหวัดทางถนนสุขประบูร ๒๒ กม. มีพื้นที่ทั้งหมด ๑,๗๒๒.๖๒ กม.^๒ แต่หลังจากแยกตัวของกิ่งอำเภอบ่อทอง เมื่อวันที่ ๑๖ ตุลาคม ๒๕๒๑ พื้นที่อำเภอพนัสนิคม เหลือเพียง ๗๖๒.๗๖ กม.^๒ เท่านั้น ประกอบด้วยตำบลต่าง ๆ ๒๑ ตำบล

อาณาเขตติดต่อของอำเภอพนัสนิคม มีดังนี้คือ

ทิศเหนือ ติดต่อกับอำเภอบ้านโพธิ์ อำเภอบางคล้า จังหวัดฉะเชิงเทรา

ทิศใต้ ติดต่อกับอำเภอบ้านบึง กิ่งอำเภอนองใหญ่ กิ่งอำเภอบ่อทอง จังหวัดชลบุรี

ทิศตะวันออก ติดต่อกับอำเภอสนามชัย จังหวัดฉะเชิงเทรา

ทิศตะวันตก ติดต่อกับอำเภอบ้านบึง อำเภอพนัสนิคม จังหวัดชลบุรี

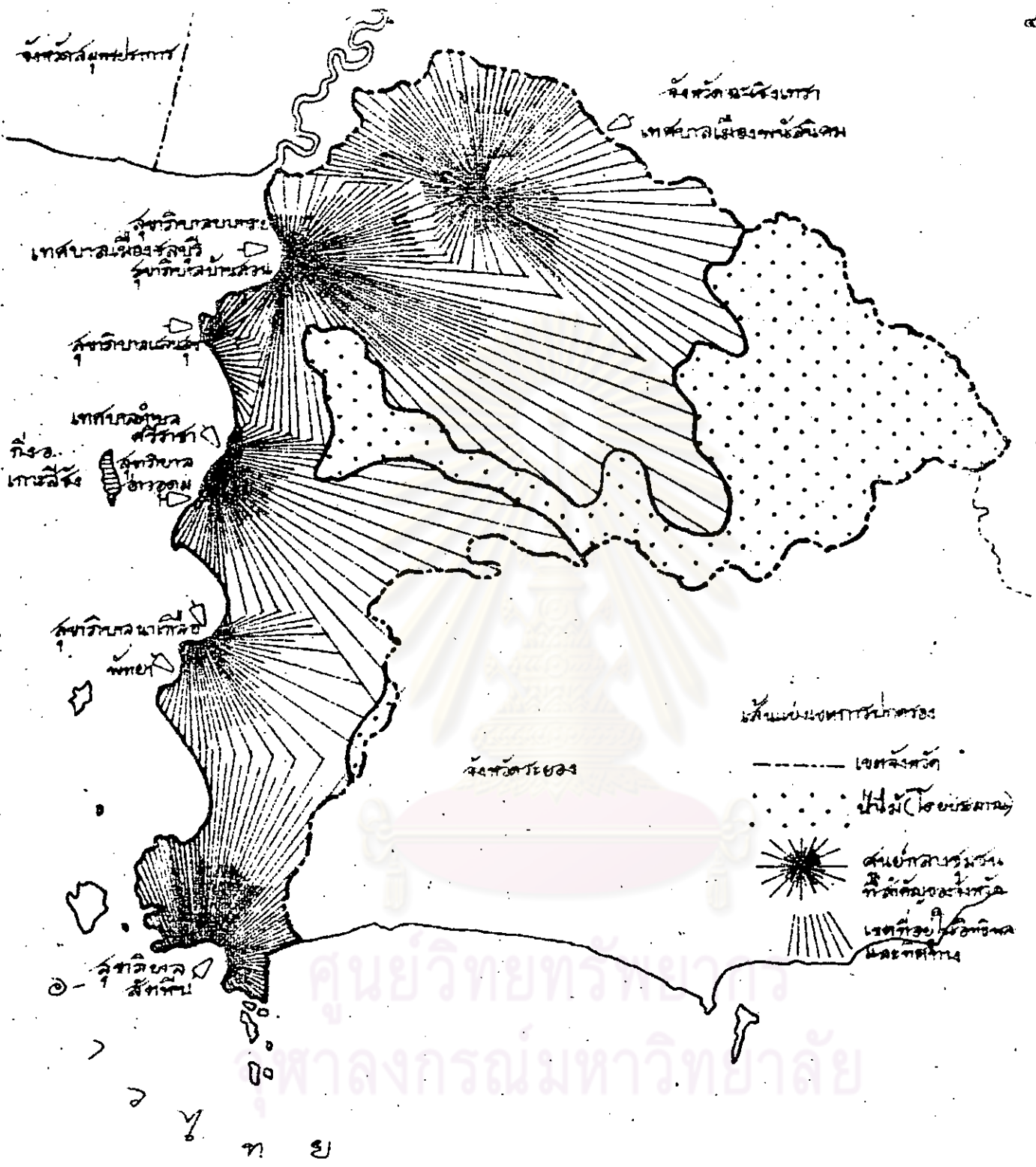
๒.๑ ลักษณะภูมิประเทศ

เป็นที่ราบลุ่มของแม่น้ำบางปะกง เอียงลาดจากทางทิศใต้ไปทางทิศเหนือ ระดับความสูงต่างกัน ๑.๖ เมตร ทุก ๆ ๑ กิโลเมตร ด้านทิศเหนือของเมืองเป็นที่ลุ่มสูงกว่าระดับน้ำทะเล ๖ เมตร ส่วนด้านทิศใต้ เป็นที่สูงมีระดับสูงกว่าน้ำทะเล ๔.๕ เมตร ในด้านทิศเหนือของเมืองเป็นบริเวณที่รับน้ำ ซึ่งไหลจากด้านทิศใต้ ห่างออกไป ๒๗ กิโลเมตร มีพื้นที่รับน้ำประมาณ ๔๕๗ กม.^๒ ในบริเวณรับน้ำมีลำน้ำ ๒ สายไหลลงสู่ที่ราบสายหนึ่ง และอีกสายหนึ่งไหลไปทางทิศเหนือแยกเป็น ๒ สาย ผ่านตัวเมือง เป็นคลองห้วยน้อยอยู่ทางทิศตะวันออก และคลองห้วยอีแซงอยู่ทางด้านทิศตะวันตก แล้วไปบรรจบกันที่ท้ายเมือง ในเขตเทศบาล แล้วไหลลงสู่บริเวณที่ราบซึ่งเป็นบริเวณรับน้ำแล้วไหลลงสู่แม่น้ำบางปะกง ที่จังหวัดฉะเชิงเทรา จะเห็นว่า สภาพภูมิประเทศแยกได้เป็นที่ราบถึงร้อยละ ๘๐ ที่ป่าร้อยละ ๕ ที่ภูเขาร้อยละ ๑ และที่อื่น ๆ ร้อยละ ๑๔

๒.๒ ลักษณะภูมิอากาศ

มีสภาพใกล้เคียงกับจังหวัดชลบุรี แบบภูมิอากาศโซนร้อน ได้รับอิทธิพลจากลมมรสุมตะวันตกเฉียงใต้ ลมมรสุมตะวันออกเฉียงเหนือ รวมทั้งลมบกและลมทะเล ที่มีอิทธิพลไม่มากนัก จากอิทธิพลของลมมรสุมทั้ง ๒ ทำให้อำเภอพนัสนิคมมีภาวะอากาศแบ่งออกเป็น ๓ ฤดูคือ

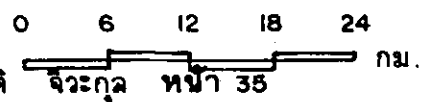
- ฤดูหนาว เป็นช่วงจังหวัดละสัน ๆ จะหนาวสุดในเดือนธันวาคม อุณหภูมิเฉลี่ย ๒๕.๖ องศาเซลเซียส
- ฤดูร้อน เริ่มตั้งแต่เดือนกุมภาพันธ์ - เมษายน ร้อนสุดในเดือนเมษายน อุณหภูมิ ๒๙.๘ องศาเซลเซียส
- ฤดูฝน เริ่มตั้งแต่เดือนพฤษภาคม - ตุลาคม ทุกปี แต่จะตกชุกในเดือนกันยายน - ตุลาคม โดยเฉลี่ย ๑๒๕.๗ มม./วัน ๑,๓๗๔.๔ มม./ปี ความชื้นเฉลี่ย ๗๕.๒ % ต่ำสุด ๖๘ % ในเดือนมกราคม และสูงสุด ๘๒.๕ % ในเดือนตุลาคม

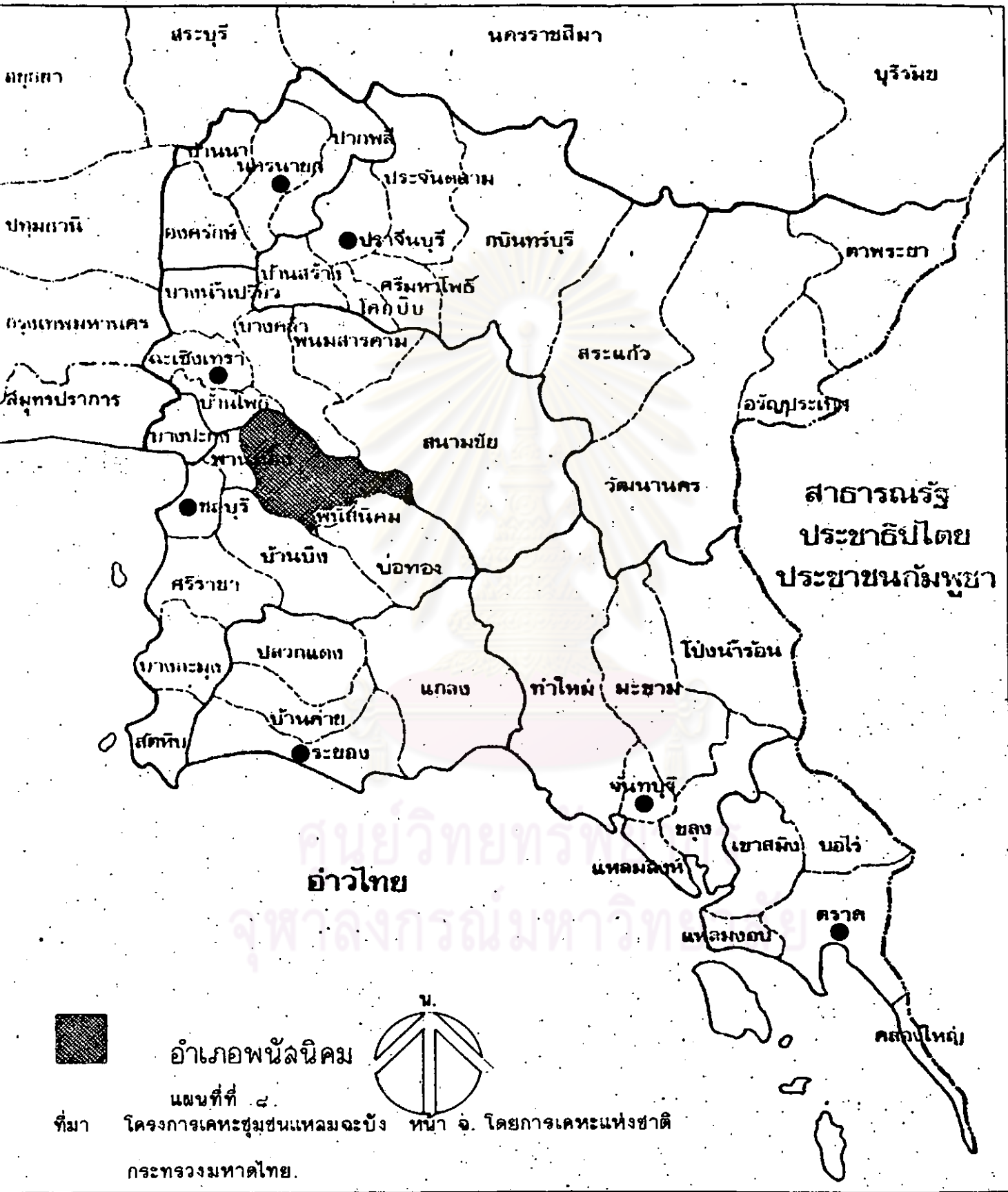

แผนที่อำเภอพนัสนิคม
แผนที่ที่ ๗.

แสดง ศูนย์กลางชุมชนและเขตที่อยู่ในอิทธิพลของศูนย์กลาง
เขตจังหวัดชลบุรี พ.ศ. 2518

ที่มา งานวิจัยเบื้องต้น สภาพของชลบุรีกับการเปลี่ยนแปลง โดย ดร.เกียรติ

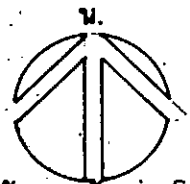

ศูนย์วิทยุทรง
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

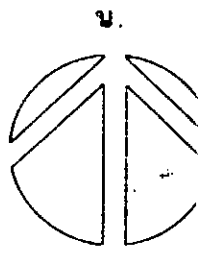
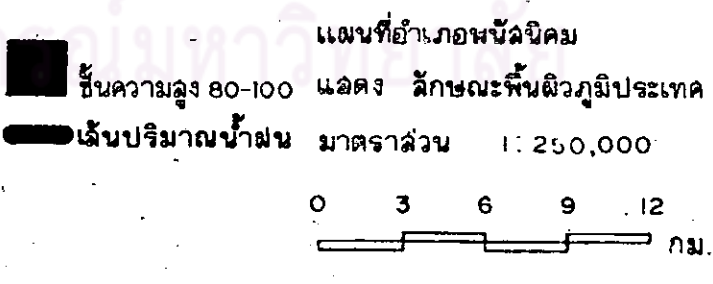
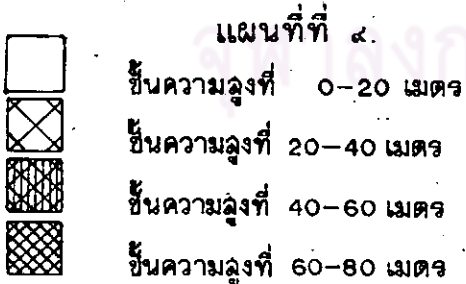
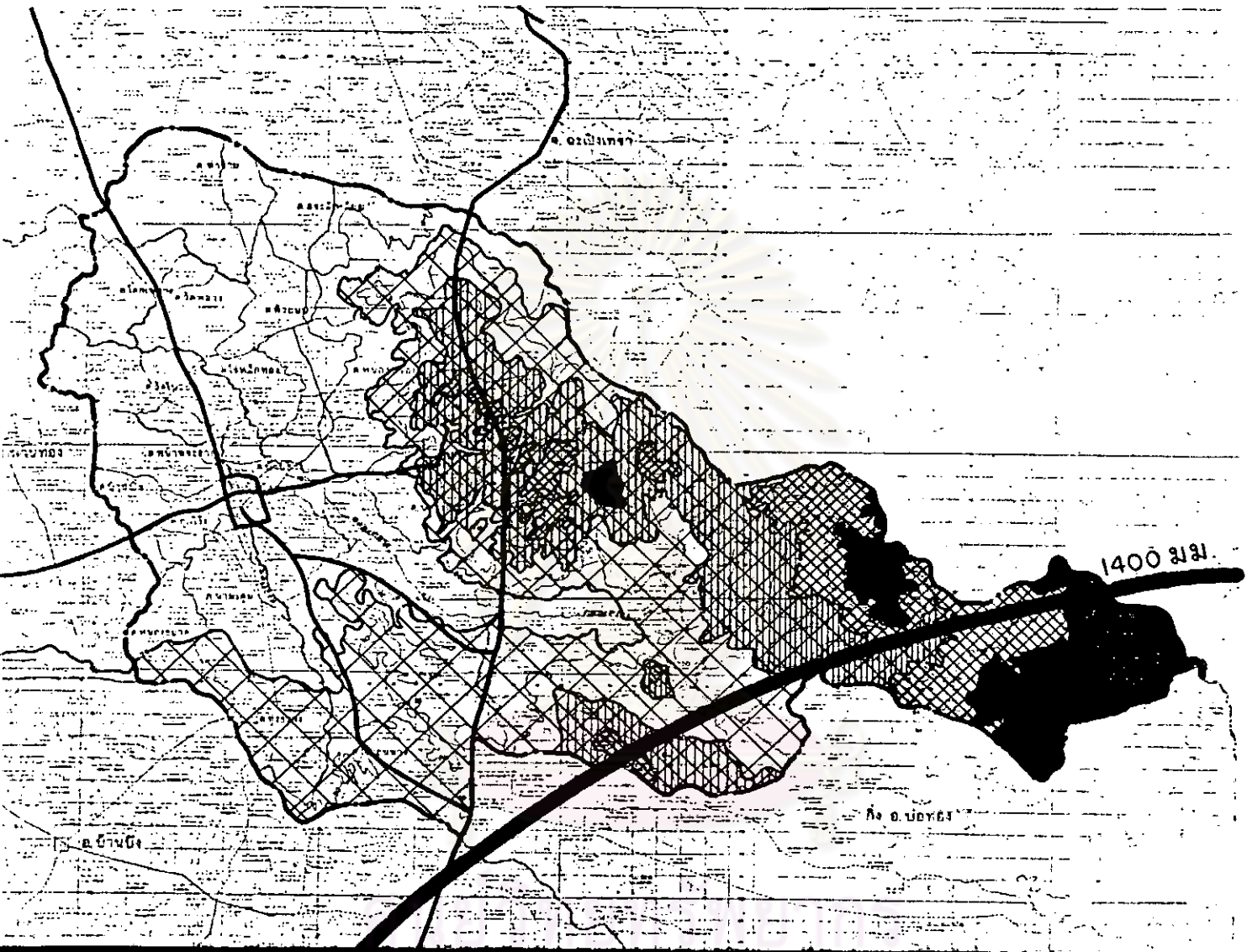

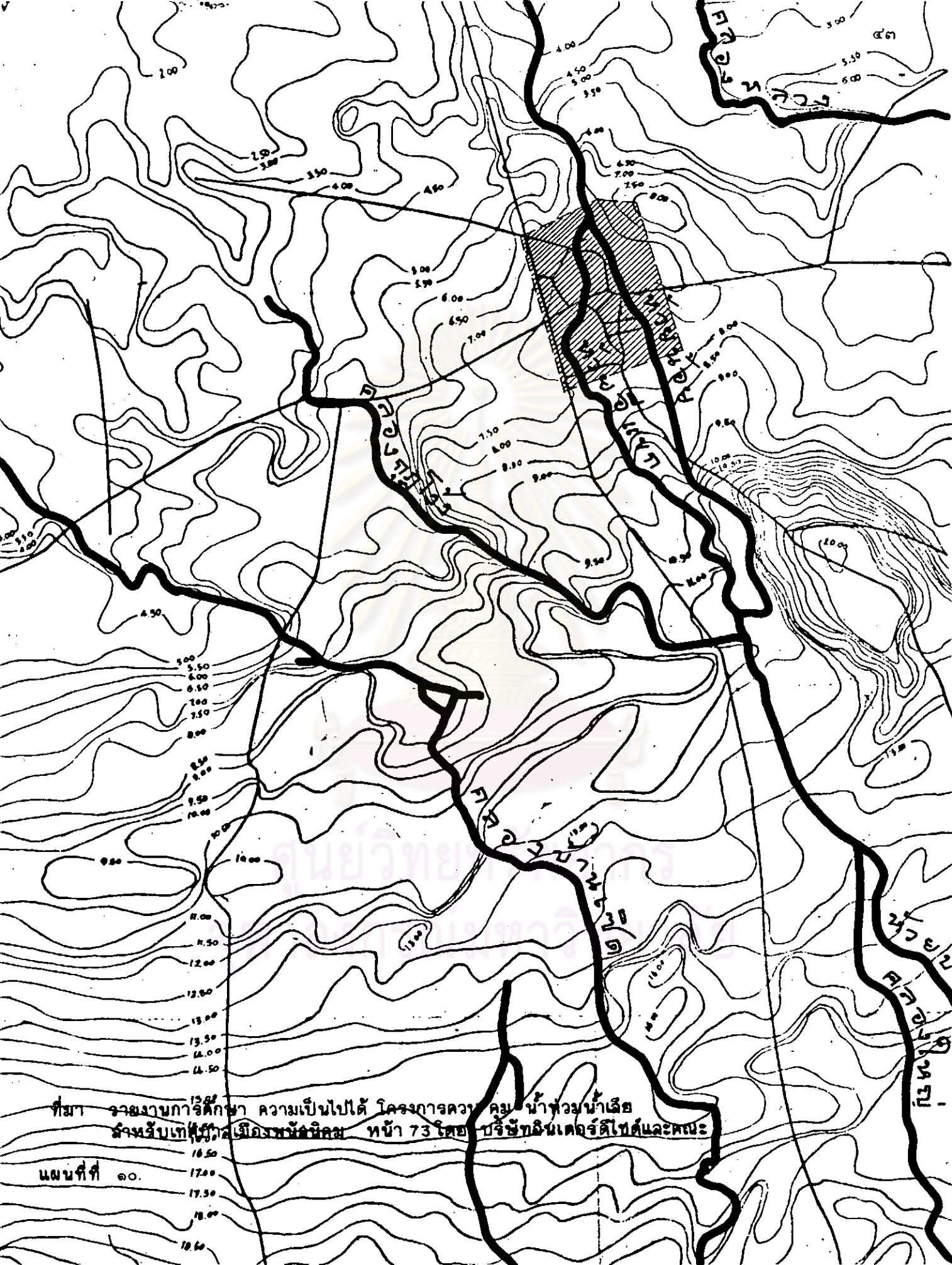
อำเภอน้ำน้อย

แผนที่ที่ ๔

ที่มา โครงการเคหะชุมชนแหลมตะบิง หน้า อ. โดยการเคหะแห่งชาติ กระทรวงมหาดไทย.

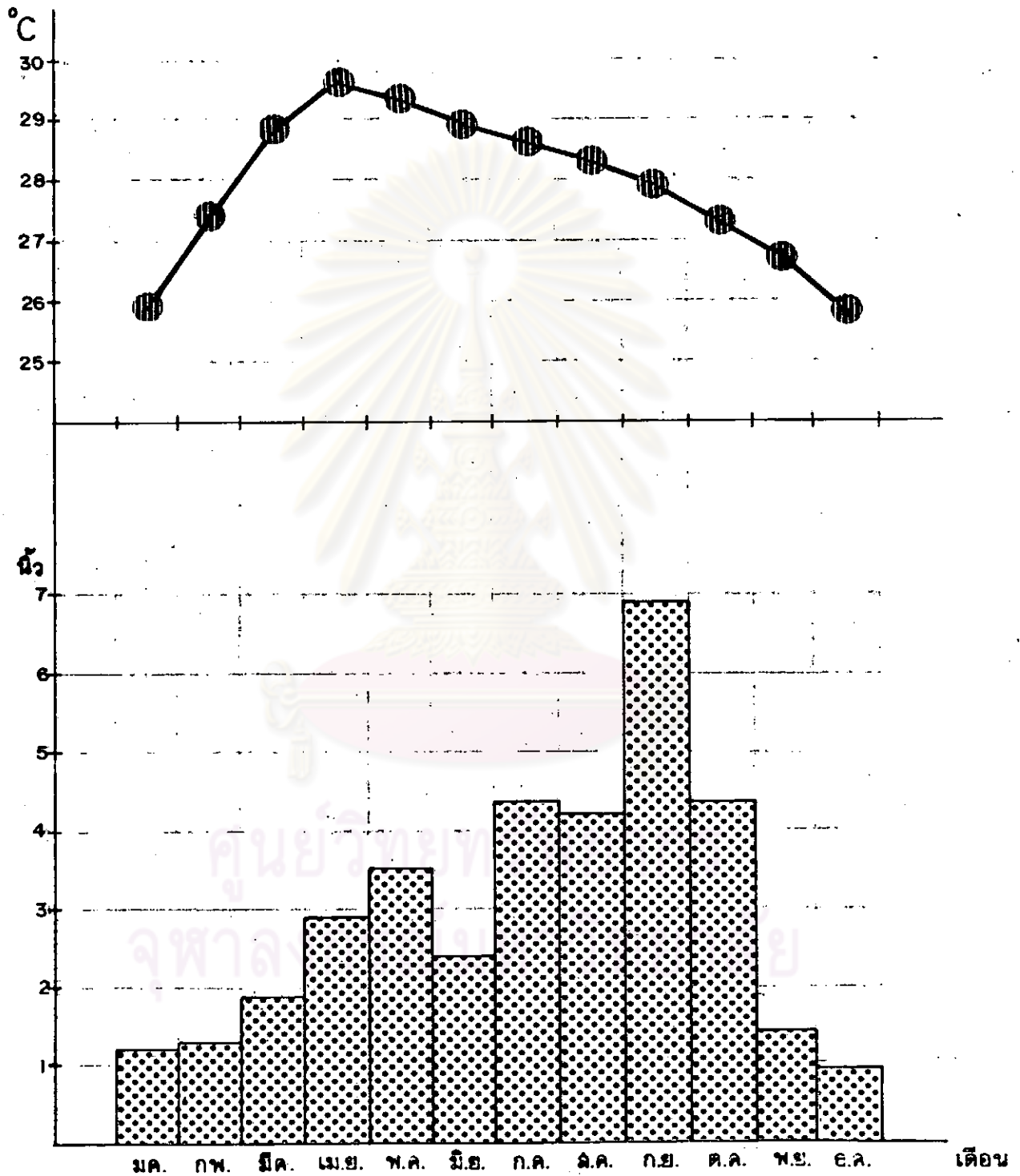

ที่มา รายงานการศึกษา ความเป็นไปได้ โครงการควบคุมน้ำท่วมน้ำเสีย
 สำหรับเทศบาลเมืองพุนพิน พ.ศ. ๒๕๓๖ หน้า 73 โดย บริษัทอินเตอร์ดีทิลและคณะ

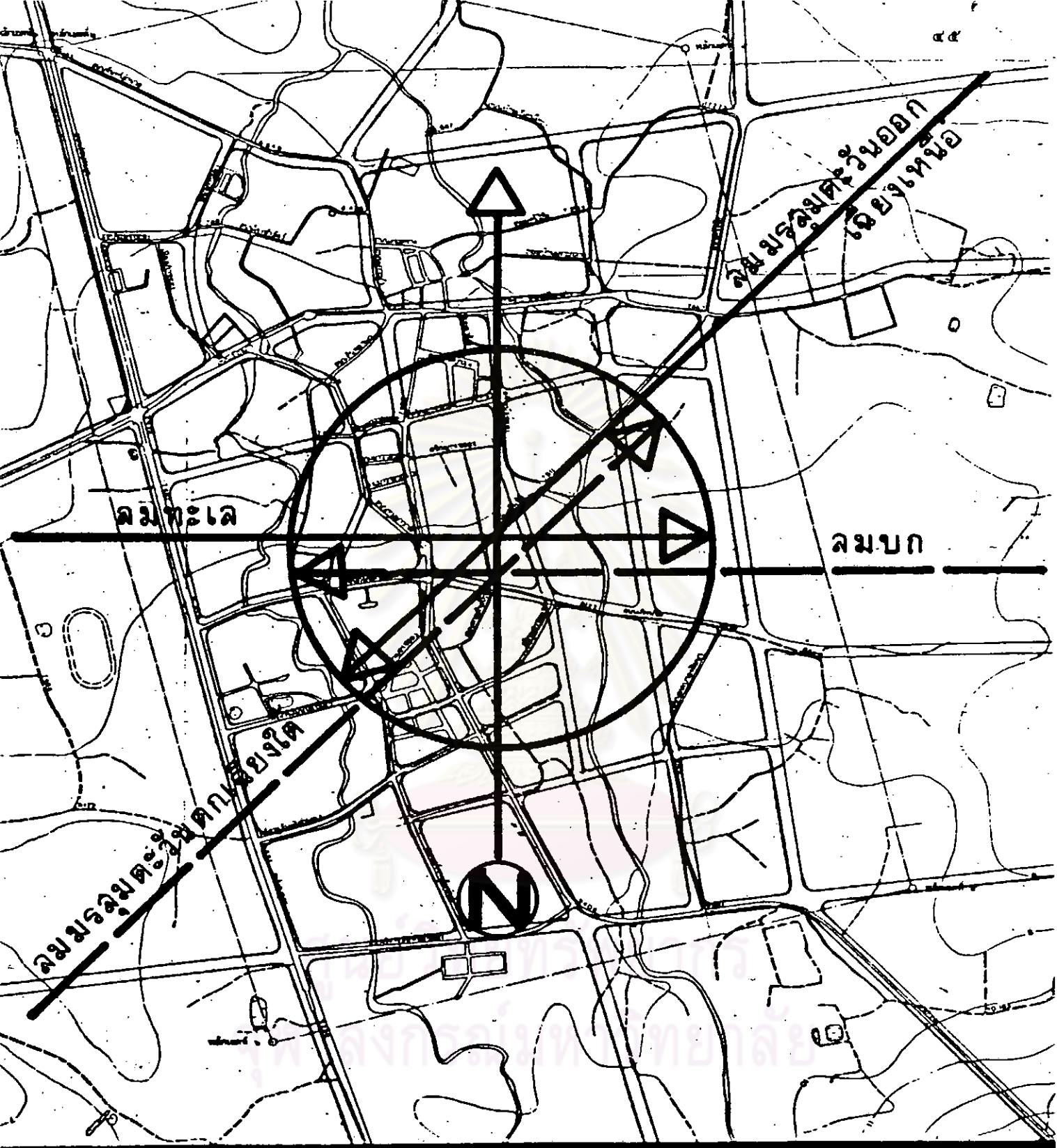
แผนที่ที่ ๑๐.

12.00
13.00
14.00
14.50
15.00
15.50
16.00
16.50
17.00
17.50
18.00
18.50

แผนภูมิที่ ๔. แดงอุณหภูมิเฉลี่ย ปี 2494-2518 ในเขตสถานีชลบุรี

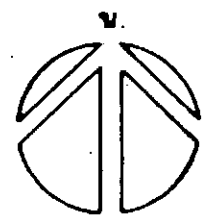
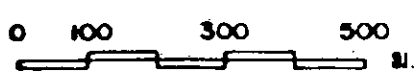
แสดงปริมาณน้ำฝนเฉลี่ยปี 2516-2522 อำเภอพนัสนิคม ชลบุรี

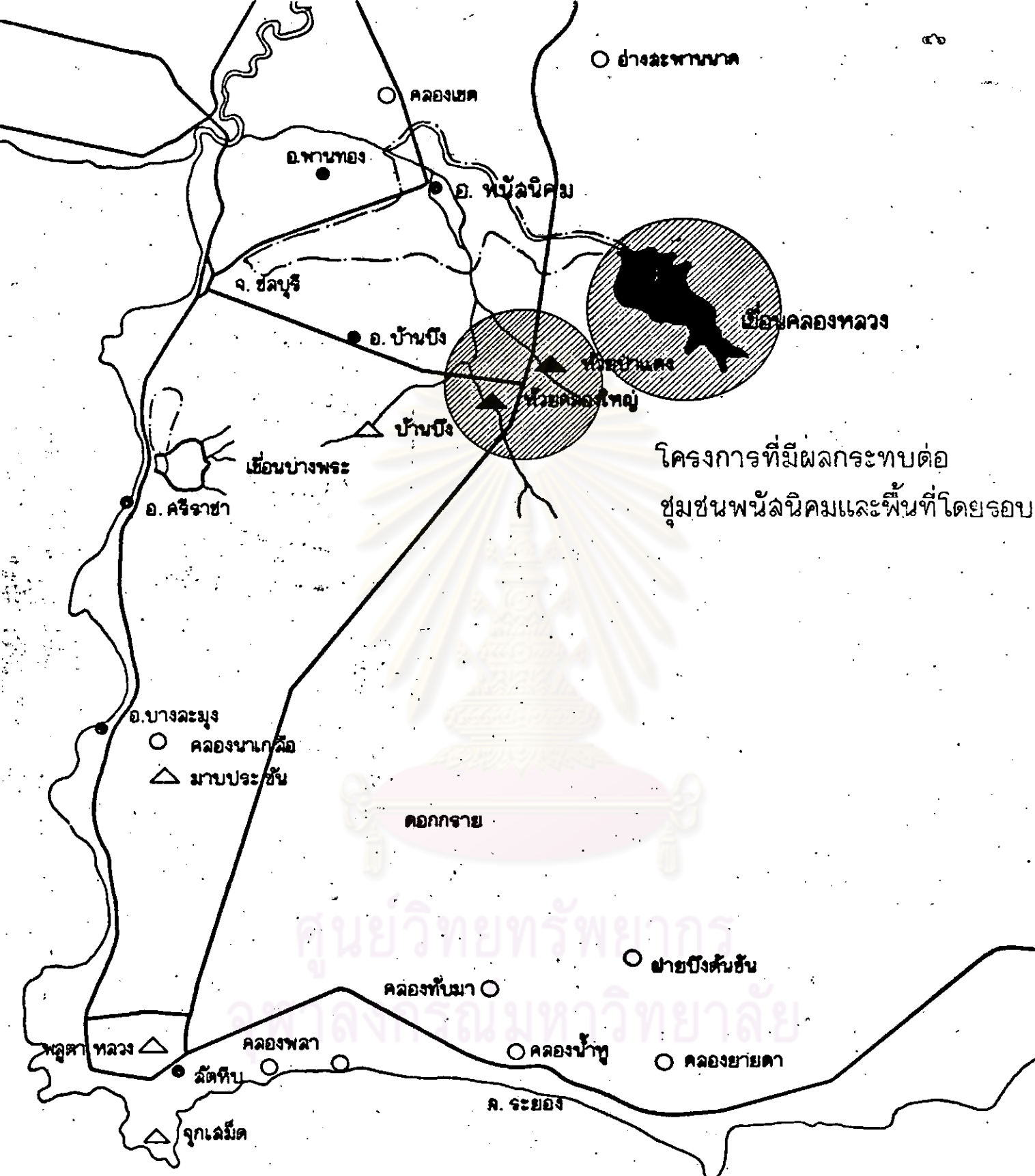

 แนวเขตเทศบาล

 คลอง, ท้องน้ำ

แผนที่ที่ ๑๑.

แผนที่เทศบาลเมืองพินิจนิคม
 แสดง ที่คทางลม
 มาตรฐาน 1:10,000

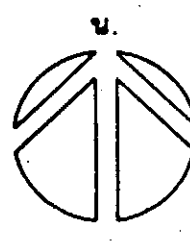

โครงการที่มีผลกระทบต่อ
ชุมชนพนมนิคมและพื้นที่โดยรอบ

- ที่ตั้งอำเภอ
- ทางรถยนต์
- ~ แม่น้ำ, คลอง
- - - เนื้อที่ชลประทาน
- โครงการชลประทานที่เสร็จแล้ว

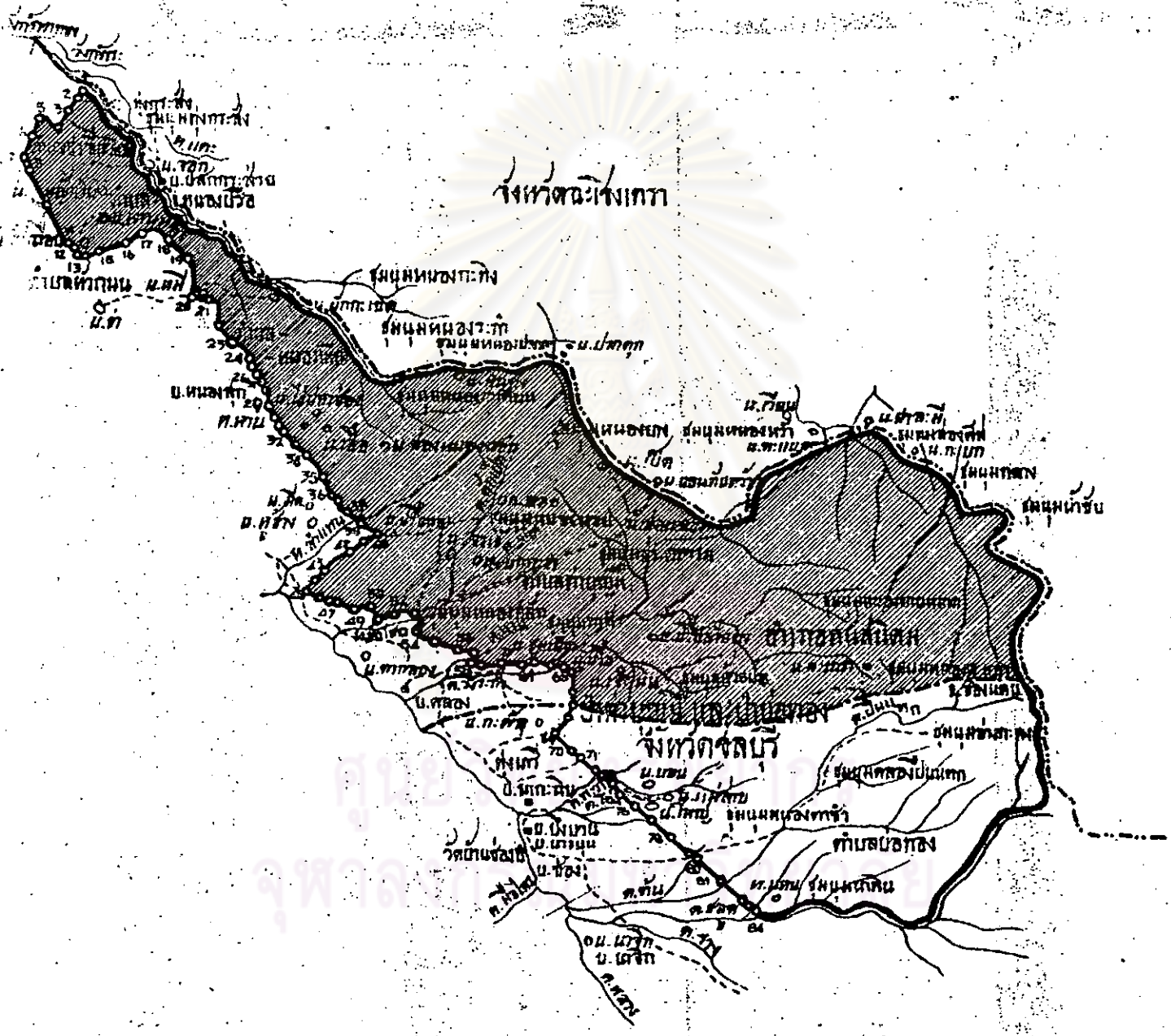
- △ อ่างเก็บน้ำที่เสร็จแล้ว
  - ▲ อ่างเก็บน้ำที่จะสร้าง
  - ◡ เขื่อนเก็บน้ำที่เสร็จแล้ว
  - ▬ เขื่อนเก็บน้ำที่จะสร้าง
- แผนที่ที่ ๑๒.

แผนที่อำเภอพนมนิคม
แลคง แหล่งน้ำ
มาตราส่วน 1 : 500,000
0 5 10 15 20 กม.

แผนที่ท้ายกฎกระทรวง
ฉบับที่ ๕๗ (ก.ศ.๒๕๐๘)
ออกตามมติในคราวที่ประชุมที่ปรึกษาแห่งสภา ก.ศ. ๒๕๐๗
เพื่อที่ประมาณ ๑๗๐,๖๒๕ ไร่
หักที่ดิน ๑,๒๐๐,๐๐๐

มาตรา ๒๐๐๐ ๐ ๒ ๔ ๖ ๘ ๑๐ กิโลเมตร

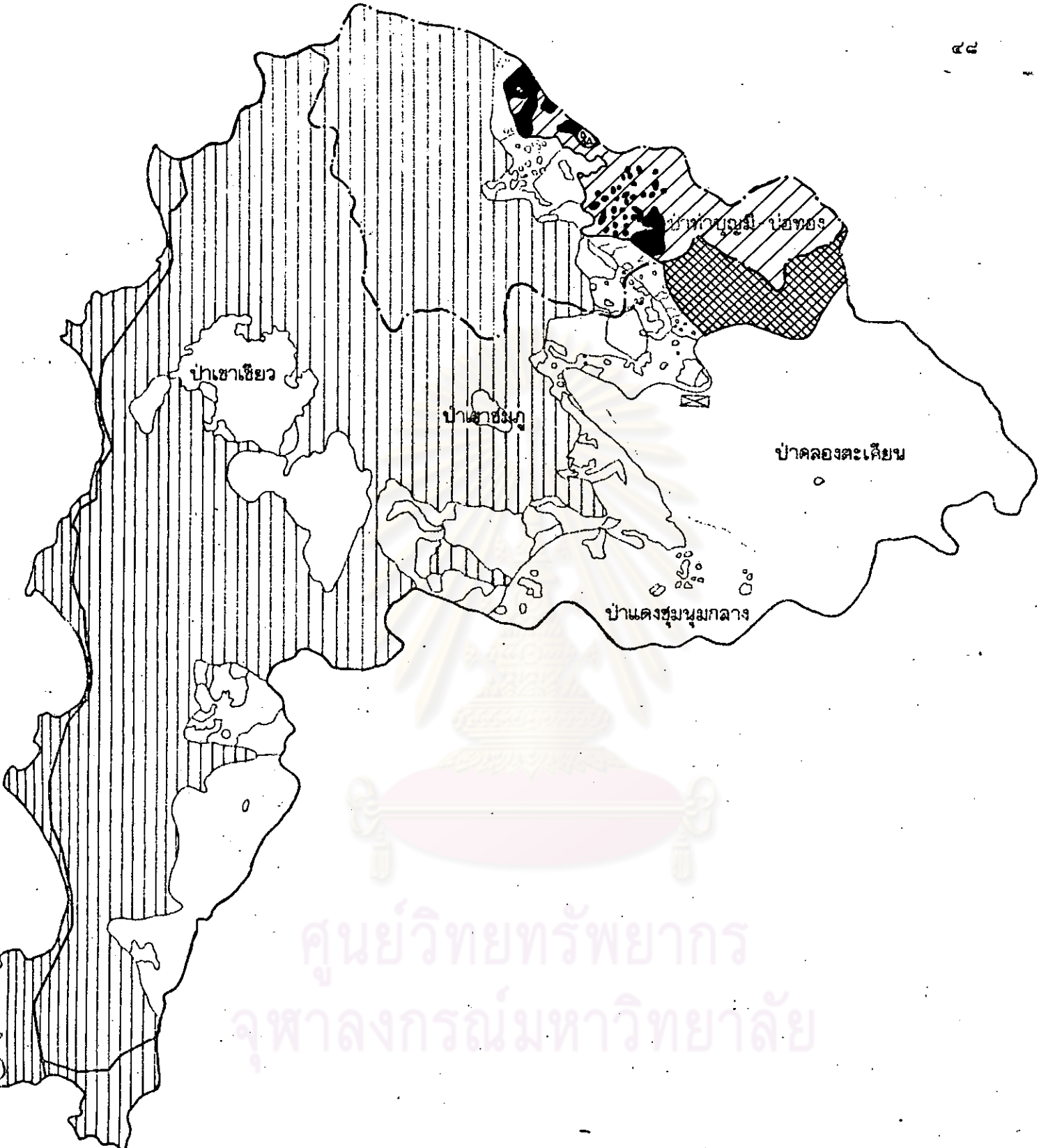

- เขตจังหวัด
- เขตอำเภอ
- แม่น้ำ, ลำห้วย
- แนวเขตป่าสงวนแห่งชาติ
- ▨ ป่าทำบุญมี - บ่อทอง ส่วนที่อยู่ในอำเภอพนมดงรัก

แผนที่อำเภอพนมดงรัก
แสดง ป่าสงวนแห่งชาติ
มาตราส่วน 1:200,000

0 2 4 6 8 10 กม.

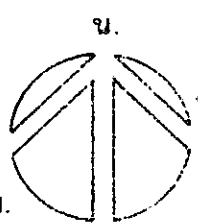
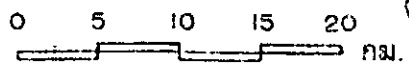

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ข้อมูลปี 2514 แผนที่ที่ ๑๔.

- พื้นที่ปลูกพืชล้มลุก
- พื้นที่ปลูกข้าว
- ป่าท่าบุญมี ป่อทอง ส่วนที่อยู่อำเภอพนัสนิคม
- ป่าท่าบุญมี ป่อทอง ส่วนที่อยู่กิ่งอำเภอป่อทอง

แผนที่ จังหวัด ชลบุรี
แสดงป่าหลวง ท่าบุญมี-ป่อทอง
มาตราส่วน 1 : 500,000

๒.๓ การแบ่งเขตการปกครอง^๑

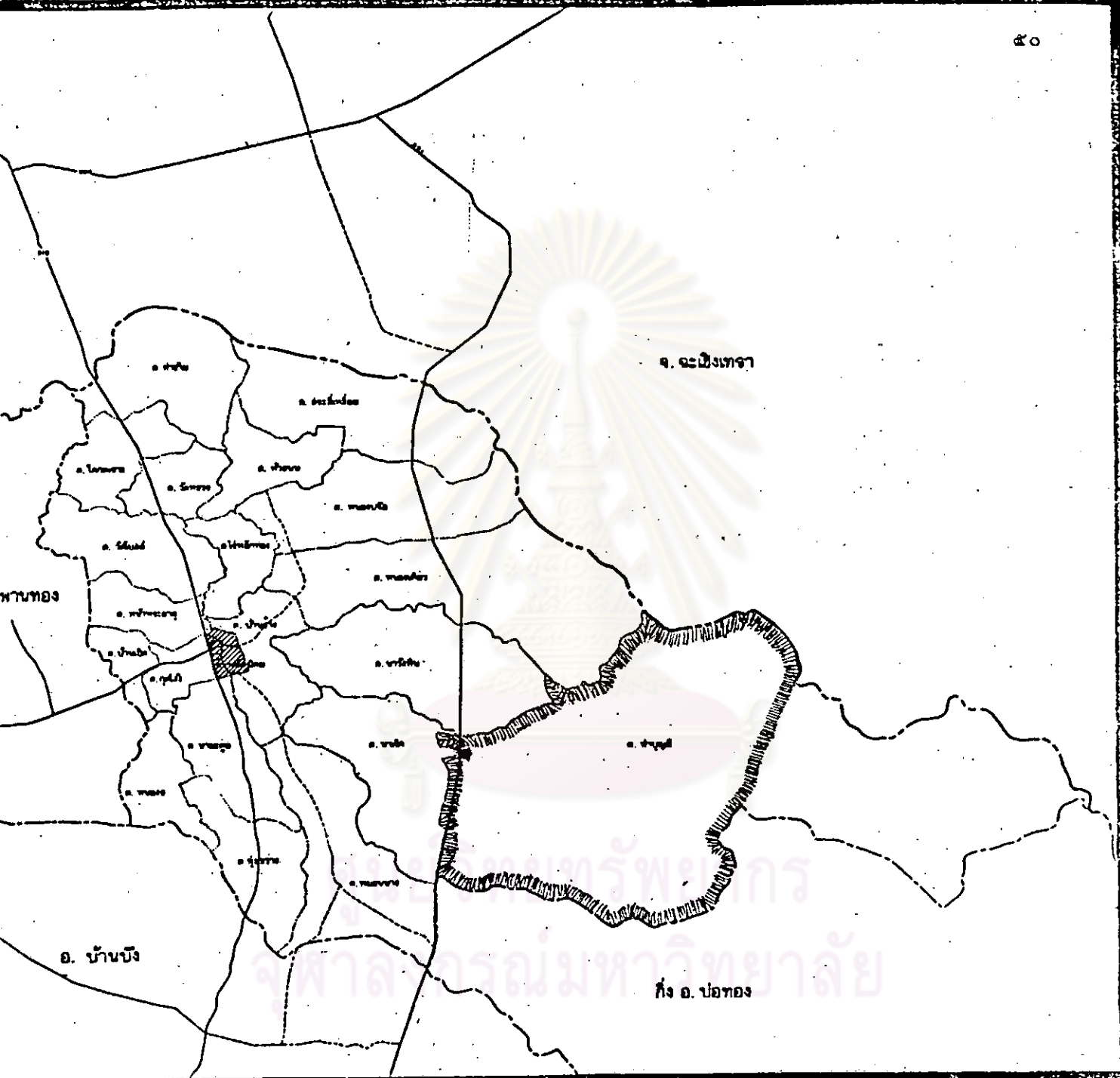
การแบ่งเขตการปกครองของอำเภอพนัสนิคม ออกเป็นตำบลต่าง ๆ ใ้ ๒๑ ตำบล โดยแบ่งเขตตำบลออกด้วยอาศัยเส้นแบ่งเขตธรรมชาติ ได้แก่ แม่น้ำ ลำคลอง สันเขา หรือเส้นแบ่งเขตที่มนุษย์สร้างขึ้น ได้แก่ แนวถนน เป็นต้น

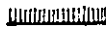
อำเภอพนัสนิคม เป็นอำเภอใหญ่ทั้งพื้นที่และประชากร ในเขตชุมชนหนาแน่นในตำบลพนัสนิคม มีความหนาแน่นถึง ๔,๘๓๑ คน/กม.^๒ รวมประชากรทั้งหมด ๑๓,๓๓๔ คน ในปี ๒๕๒๒ ตำบลพนัสนิคมจึงมีฐานะ เป็นเทศบาล เมืองพนัสนิคม มีพื้นที่ ๒.๗๖ กม.^๒

ในการแบ่งเขตการปกครอง ในเขตความรับผิดชอบของการบริหารและการปกครองของอำเภอพนัสนิคม โดยทั่วไปซึ่งเป็นการแบ่งแยกตามภูมิภาคและส่วนท้องถิ่นดังนี้ คือ

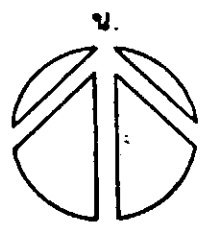
ตำบลพนัสนิคม	มี	-	หมู่บ้าน (อยู่ในเขตเทศบาล)
ตำบลหน้าพระธาตุ	"	๑๑	"
ตำบลวัดโบสถ์	"	๑๐	"
ตำบลวัดหลวง	"	๗	"
ตำบลไร่หลักทอง	"	๑๑	"
ตำบลโคกเพลาะ	"	๔	"
ตำบลท่าข้าม	"	๗	"
ตำบลหัวถนน	"	๔	"
ตำบลหนองปรือ	"	๗	"
ตำบลท่าบุญมี	"	๔	"
ตำบลนาเริก	"	๑๒	"
ตำบลหมอนนาง	"	๑๑	"
ตำบลบ้านช้าง	"	๗	"
ตำบลนามะตูม	"	๗	"

^๑ กระทรวงมหาดไทย, กองปกครองท้องถิ่น กรมการปกครอง. "สถิติ จังหวัด อำเภอ กิ่งอำเภอ หัวราชอาณาจักรปี ๒๕๒๒" (เอกสารอัดสำเนา).

- แยกเขตจังหวัด
- แยกเขตอำเภอ
- ..... แยกเขตตำบล
- ถนนหินแข็ง
- - - - - ถนนหินอ่อน
- แยกเขตตำบล
- แยกเขตเทศบาล
- แยกเขตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

แผนที่อำเภอพนัสนิคม
 แสดง เขตการปกครอง
 มาตราส่วน 1 : 250,000
 0 2 4 6 8 10 กม.

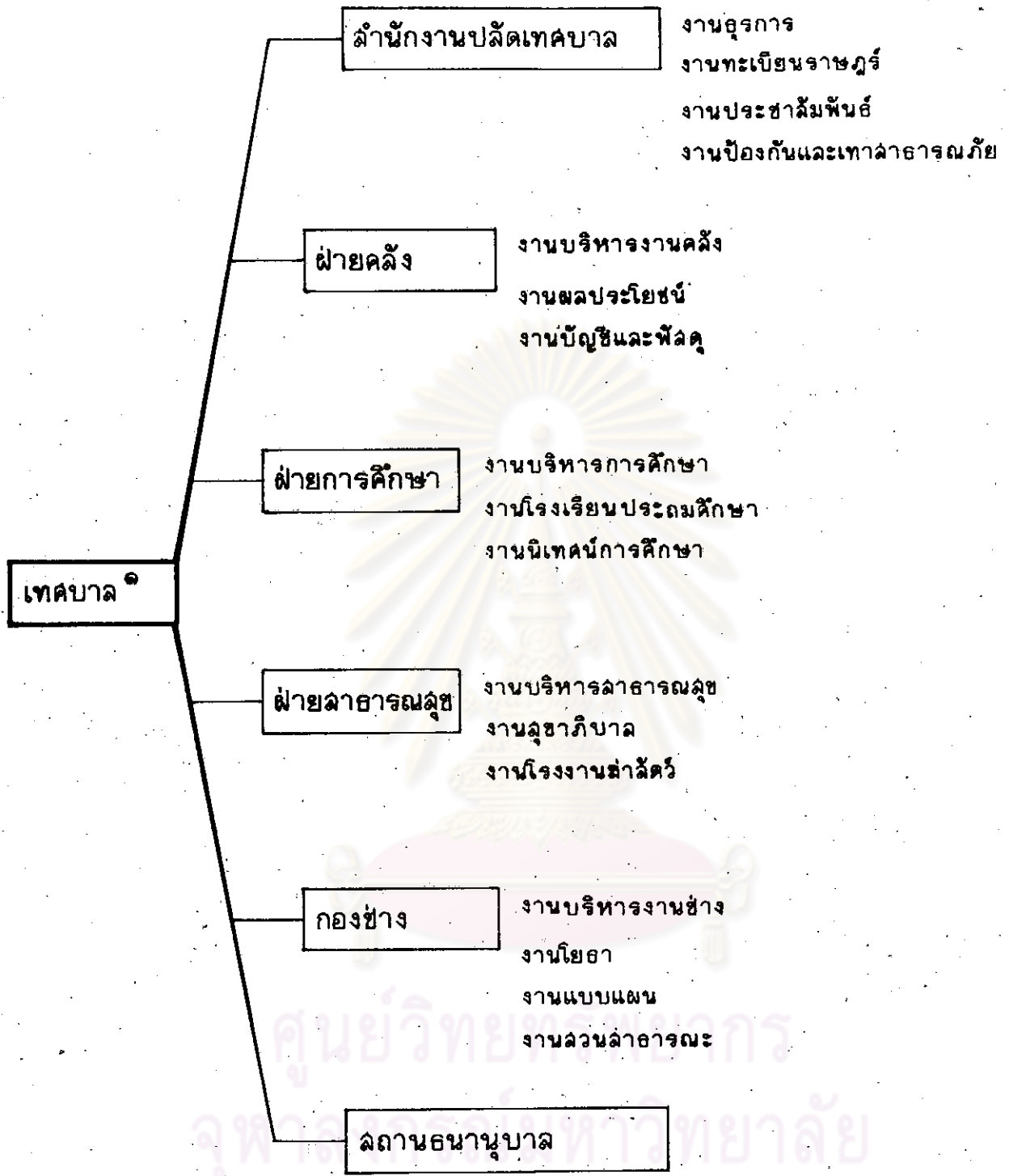
ตำบลทุ่งขวาง	มี	๑๐	หมู่บ้าน
ตำบลหนองขยาด	"	๔	"
ตำบลบ้านเข็ด	"	๔	"
ตำบลกุดโจ้ง	"	๖	"
ตำบลหนองเหียง	"	๑๐	"
ตำบลนาวังหิน	"	๑๐	"
ตำบลสระสีเหลี่ยม	"	๑๐	"

ลักษณะการแบ่งเขตการปกครองในรูปส่วนท้องถิ่น ได้มีการแบ่งเขตพื้นที่ตามความหนาแน่นของประชากร โดยยกระดับเป็นเขตเทศบาลและสุขาภิบาล ตามความเหมาะสม คือ

เขตเทศบาล เทศบาลเมืองพนัสนิคม เป็นเทศบาลชั้น ๒ ตามระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยการกำหนดส่วนการบริหารงานเทศบาล ก่อตั้งเมื่อวันที่ ๑๔ มีนาคม ๒๕๔๔ แต่เดิมมีเนื้อที่ ๑.๔๐ กม.^๒ และมีประชากรประมาณ ๔,๐๐๐ คนเศษ ต่อมาในปี พ.ศ. ๒๕๕๖ ได้ขยายเทศบาลออกไปในตำบลบ้านช้าง และตำบลกุดโจ้ง บางส่วน ทำให้มีพื้นที่เทศบาลเพิ่มอีก ๑.๓๖ กม.^๒ ปัจจุบันมีพื้นที่รวมกันทั้งหมด ๒.๗๖ กม.^๒ มีประชากร ๑๓,๓๓๔ คน ในปี ๒๕๖๒ ส่วนมากอาศัยอยู่ตามย่านการค้า ในเขตเทศบาลมีลำห้วยรับน้ำ ๒ สาย คือ คลองห้วยอีแซก และ คลองห้วยน้อย

จากจำนวนพื้นที่ในเขตเทศบาลทั้งหมด จะเห็นว่าเป็นที่ดินใช้ในด้านเกษตรร้อยละ ๖๐ และเป็นแหล่งปลูกสร้างอาคารร้อยละ ๓๔ ส่วนที่เหลือเป็นที่ว่างเปล่าสำหรับบริเวณปลูกสร้างอาคารส่วนมากจะอยู่ในแนวถนนสำคัญ ๒ สายคือ ถนนศรีบุญชู และถนนเมืองเก่า

ศูนย์วิจัยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

การบริหารงานเทศบาลเมืองพนัสนิคม แผนภูมิที่ ๕.

ที่มา • อำเภอพนัสนิคม, เทศบาลเมืองพนัสนิคม, แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของเทศบาลเมืองพนัสนิคม จังหวัดชลบุรี ฉบับที่ 1 พ.ศ. 2523-2524. หน้า 9-11.

เขตสุขาภิบาล เป็นเขตพื้นที่ที่ตั้งชุมชน ซึ่งมีความสำคัญรองลงมาจากชุมชนใน เขตเทศบาล โดยมีความหนาแน่นของประชากรปานกลาง เขตสุขาภิบาลในเขตอำเภอพนัสนิคมมี เพียงแห่งเดียว คือ สุขาภิบาลท่าบุญมี มีอาณาเขตปกครองบางส่วนของตำบลท่าบุญมี ตั้งอยู่ทาง ทิศตะวันออกเฉียงใต้ของเทศบาลเมืองพนัสนิคม มีพื้นที่ ๕.๖๔ กม.^๒

พื้นที่นอกเขตเทศบาลและสุขาภิบาล ส่วนมากเป็นพื้นที่ในเขตชนบท มีพื้นที่ปกครอง ส่วนที่เหลือจากเขตเทศบาลและสุขาภิบาล ประมาณ ๗๕๔.๓๑ กม.^๒ คิดเป็นร้อยละ ๔๘.๘๔ ของพื้นที่ ทั้งหมด พื้นที่เหล่านี้ส่วนใหญ่ทำการเกษตรและป่าไม้

๓. โครงสร้างทางด้านเศรษฐกิจ

๓.๑. อาชีพ

อำเภอพนัสนิคม ปัจจุบันเป็นศูนย์กลางแหล่งเกษตรกรรม แหล่งวัตถุดิบทาง ด้านเศรษฐกิจ ที่ช่วยป้อนโรงงานอุตสาหกรรม เช่น โรงงานน้ำตาล โรงงานมันสำปะหลัง โรงสี และปศุสัตว์ เกี่ยวกับสัตว์ปีกจำพวกเป็ดที่ ได้ผลผลิตประเภทไข่

ประชากรอำเภอพนัสนิคมส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเป็นเกษตรกรทั้ง ร้อยละ ๘๖.๒๘ มีจำนวนครัวเรือนเกษตรกรร้อยละ ๘๔.๐๔ ในปี ๒๕๑๔ ร้อยละ ๘๔.๕๔ ในปี ๒๕๒๐ และร้อยละ ๘๘.๒๓ ของจำนวนครัวเรือน ทั้งหมดในปี ๒๕๒๑ ประกอบกับภูมิ ประเทศเป็นที่ราบ มีทรัพยากรธรรมชาติมาก ในแหล่งของทรัพยากรใน ดิน ลักษณะดินเป็นดินเหนียวผสมดินร่วน การดูดซึมน้ำฝนได้สูง^๑ เหมาะ จะปลูกพืชไม้ยืนต้น และพืชล้มลุก สภาพดินที่มีภูมิอากาศเอื้ออำนวย ความอุดมสมบูรณ์อยู่เป็นส่วนใหญ่ แต่มีบางส่วนที่พื้นที่มีสภาพเป็นต่าง เพราะการใช้ปุ๋ยเคมีมากเกินไปไม่ยอมใช้ปุ๋ยคอกผสม อาชีพหลักของอำเภอพนัสนิคมจึงเป็น เกษตรกรรม แต่สภาพป่าถูกทำลายมากทำให้ภูมิอากาศไม่อำนวยในการ ทำเกษตรกรรมทั้งปีจึงมีเวลาว่าง ทางอำเภอจึงได้ทำการส่งเสริมอาชีพ

^๑ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์, กองนโยบายที่ดินและแผนงาน กรมพัฒนาที่ดิน, การศึกษา ภาวะเศรษฐกิจการเกษตรของเกษตรกรเพื่อวางแผนการใช้ที่ดินจังหวัดชลบุรี, ปีการเกิด ๒๕๒๒, ๒๕๒๓.

จักรสานขึ้นมาเพื่อ เป็นการเพิ่มรายได้ให้กับเกษตรกรที่ว่างจากการทำการเกษตร ส่วนการเลี้ยงโคนั้นไม่ได้ทำเป็นอาชีพ แต่เป็นการเลี้ยงเพื่อการใช้งาน และผลพลอยได้ก็คือ น้ำมันใช้บริโภคในครัวเรือน เนื้อขายให้กับพ่อค้าเพื่อไปฆ่า ในเขตเทศบาลมีการประกอบอาชีพด้านเกษตรกรรมร้อยละ ๗๒.๒๓ เป็นเนื้อที่ถึง ๔๐๑ ไร่ แต่การเกษตรส่วนใหญ่จะเป็นพืชผักสวนครัว และไม่ยึดดินเป็นพืชไร่และข้าวมีจำนวนไม่มากนัก เนื่องจากขาดแหล่งน้ำ การเลี้ยงสัตว์กระจายอยู่ทั่วไป แต่ไม่มากเช่นกัน

อาชีพสำคัญของประชากรในเขตเทศบาลคือ พาณิชยกรรม^๑ ที่เป็นชุมชนหนาแน่น มีร้านค้าตั้งเป็นแถวตลอดถนนเมืองเก่า สภาพอาคารส่วนมากเป็นไม้ และที่ถนนศรีบุญชูเป็นย่านชุมชนหนาแน่น มีร้านค้าอยู่ในสภาพใหม่ ส่วนมากเป็นตึกแถว แต่อัตราการขยายตัวด้านพาณิชยกรรมไม่รวดเร็วนัก การขยายตัวขึ้นอยู่กับปริมาณการผลิตทางการเกษตร ถ้าปีใดผลผลิตทางการเกษตรของอำเภอดี การส่งสินค้าเข้าและสินค้าออกของอำเภอก็ขยายตัวตามไปด้วย สินค้าออกส่วนใหญ่เป็นพืชไร่ เช่น อ้อย มันสำปะหลัง การปลูกสัตว์เช่น เป็ดและไข่ ส่วนผลไม้มีสัปรด เครื่องจักรสาน และอื่น ๆ สินค้าเข้าได้แก่ บัญ อาหารสัตว์ น้ำมันเชื้อเพลิง เครื่องจักรกลทางการเกษตร

ศูนย์วิทยพัทยากร

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

^๑ ปารีชาติ ลอดตระกูล, วิชัย มีตรทองแท้ และ สุวัฒน์ เทพอารักษ์. "การศึกษาสำหรับการวางแผนสมบูรณ์แบบ เทศบาล เมืองพนัสนิคม จังหวัดชลบุรี". ภาคนิพนธ์ คณะพัฒนาการเศรษฐกิจ สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์, ๒๕๑๒. หน้า ๘.

๓.๒. ลักษณะการใช้พื้นที่

นอกเขตเทศบาลบริเวณที่ราบริมน้ำหน้าท้ายเมือง น้ำท่วมพื้นที่
จากน้ำฝนและน้ำท่า เกษตรกรใช้พื้นที่ส่วนนี้สำหรับการเพาะปลูกข้าว
ส่วนทางด้านทิศใต้ เป็นบริเวณที่สูง และมีสายน้ำระบายน้ำอยู่แล้ว
ประกอบด้วยสภาพพื้นที่โดยทั่วไป เป็นที่ราบดินเหนียวผสมดินร่วน
มีความสามารถในการดูดซึมน้ำฝนได้สูง น้ำไม่ท่วม จึงเหมาะที่จะ
ปลูกพืชได้ทั้งไม้ยืนต้น และพืชล้มลุก ไม้สัก อ้อย มันสำปะหลัง สัปรด
ปัจจุบันการใช้ที่ดินของอำเภอพนมดงรัก เป็นไปในลักษณะที่ก่อให้เกิด
ผลเสียหายต่อเศรษฐกิจของอำเภอ จังหวัด และชาติ เป็นส่วนรวม
อย่างเห็นได้ชัด จึงควรเร่งรีบในการพัฒนาที่ดินเพื่อให้ใช้ประโยชน์
ให้ได้สูงสุด

ด้วยเหตุนี้ พื้นที่ส่วนใหญ่ของอำเภอพนมดงรัก จึงใช้สำหรับ
ดำเนินการเกษตรกรรม ร้อยละ ๕๐.๑๕ ของปี ๒๕๑๔ ร้อยละ ๗๐.๖๕
ของปี ๒๕๒๑ และร้อยละ ๗๕.๔๘ ของปี ๒๕๒๒ จะเห็นได้ว่า
พื้นที่ของอำเภอพนมดงรักทางด้านการเกษตรเพิ่มขึ้น เป็นจำนวนมาก
แต่ผลผลิตยังมิได้ผลเต็มที่ เพราะสภาพของดินไม่เหมาะสม
ขาดการดูแลปรับปรุง พัฒนาและบำรุงรักษาที่ดินให้มีความอุดมสมบูรณ์อยู่เสมอ
และที่สำคัญ คือ ขาดแหล่งน้ำ

ลี้มภาษณ์ เกษตรอำเภอพนมดงรัก, ๒ ตุลาคม ๒๕๒๔.

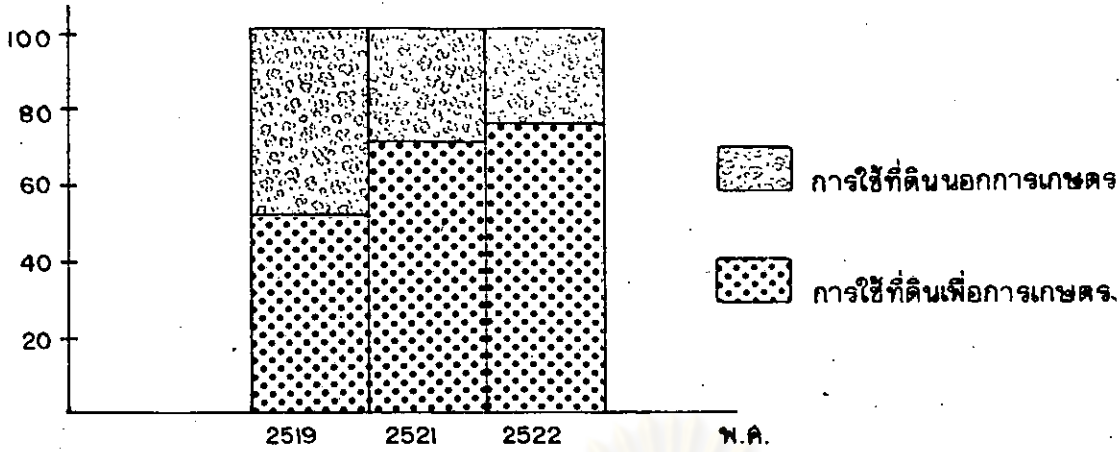
๓.๓. รายได้ประชากร

รายได้สาขาการเกษตร	ได้จาก			
ด้านการรกริกรรม	ปี ๒๕๑๙	มีมูลค่า	๕๖๘.๖	ล้านบาท
	๒๕๒๐	"	๑,๑๘๕.๕๖	"
	๒๕๒๑	"	๓๘๗.๕	"
	๒๕๒๒	"	๑,๒๓๐.๐	"
ด้านการปศุสัตว์	ปี ๒๕๒๑	มีมูลค่า	๒๑๕	ล้านบาท
	๒๕๒๒	"	๒๕๖.๖	"
ด้านการป่าไม้	ปี ๒๕๒๒	"	๒๙.๗	"
รายได้สาขาการเกษตร	ปี ๒๕๒๒	มีมูลค่า	๑,๕๐๖.๓	ล้านบาท
รายได้สาขาอุตสาหกรรม	ปี ๒๕๒๒	มีมูลค่า	๔๑๕.๒	ล้านบาท
รายได้สาขาพาณิชยกรรม	ปี ๒๕๒๒	มีมูลค่า	๙๒๘.๖	ล้านบาท

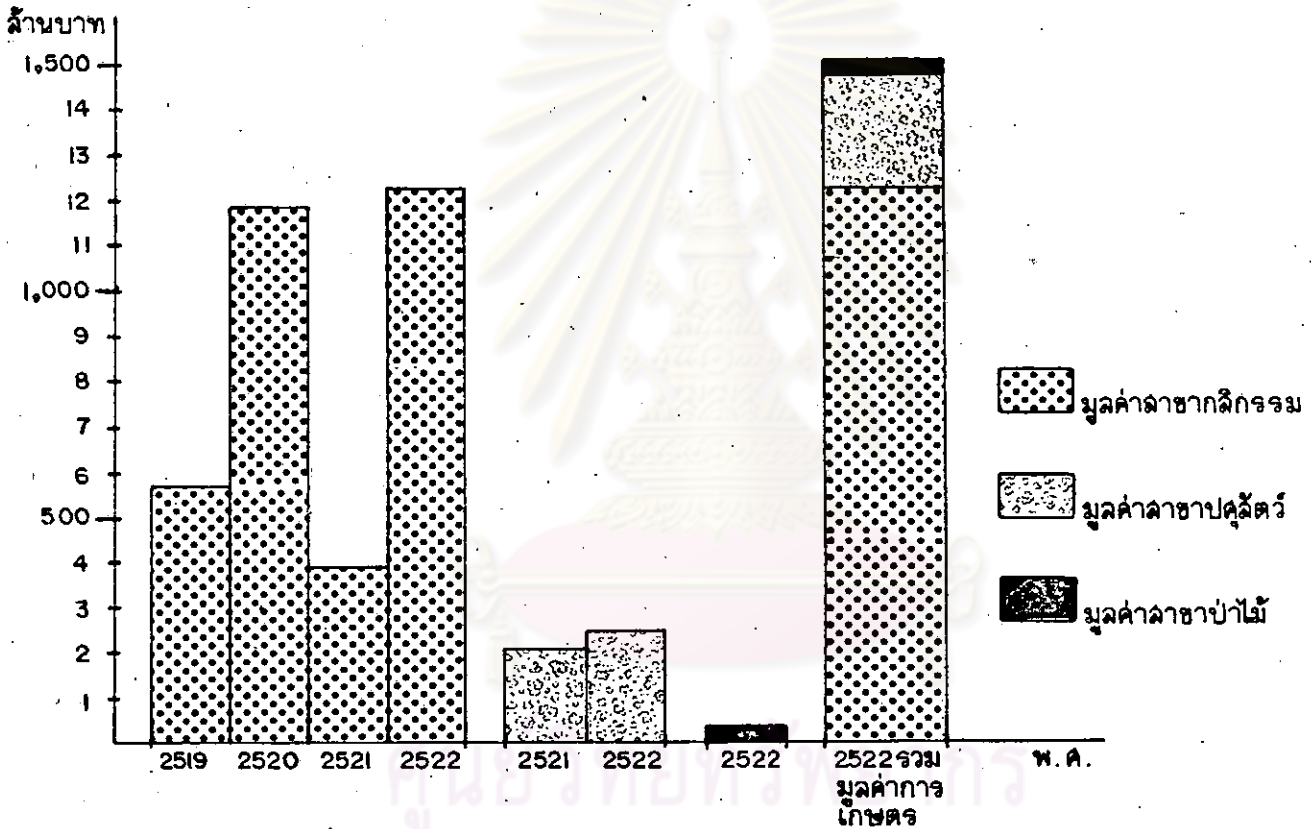
๓.๔ สภาพด้านการเงิน

รายได้สาขานายทุนที่ดิน และ เงินกู้	ปี ๒๕๒๒			
		มีมูลค่า	๓๕๖.๗	ล้านบาท
รายได้แหล่งเงินกู้	ปี ๒๕๑๒			
		มีมูลค่า	๓๘๘.๕	ล้านบาท

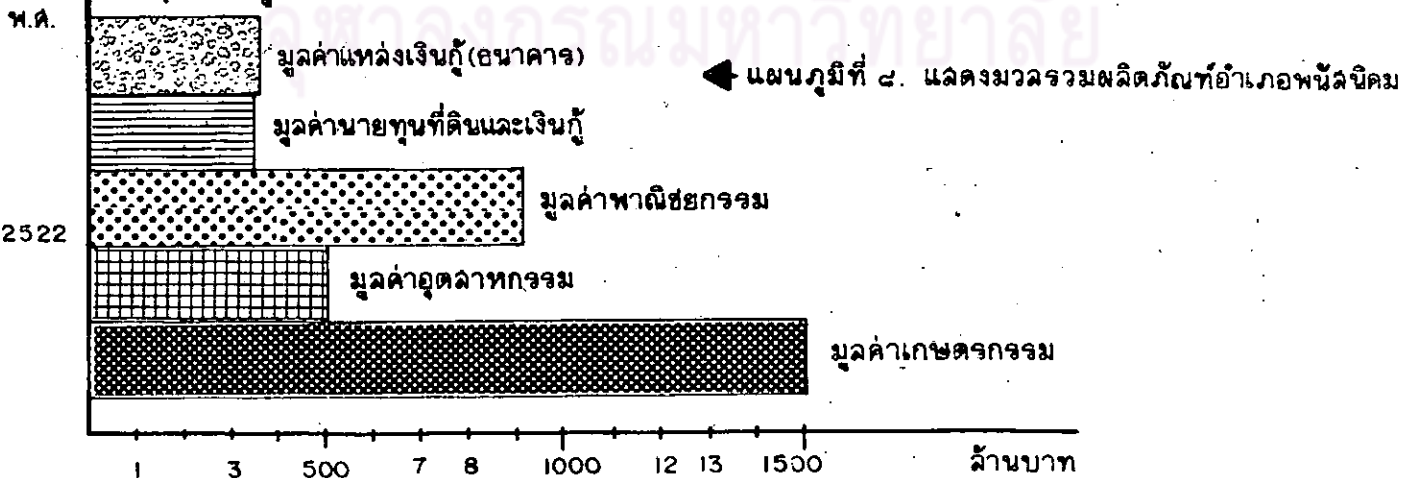
ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

แผนภูมิที่ ๖. แลดูการใช้ที่ดินอำเภอพนมดงรัก

แผนภูมิที่ ๗. แลดูรายได้ประชากรจากการเกษตร

แผนภูมิที่ ๘. แลดูผลรวมผลิตภัณ์ที่อำเภอพนมดงรัก

ตารางที่ ๑๕ แสดงการเปรียบเทียบรายได้อุปุคคณในปี ๒๕๒๒

ประเภท	จังหวัดชลบุรี ^{๑/}	อำเภอพนัสนิคม ^{๒/}
จำนวนประชากร (คน)	๗๑๒,๔๒๖	๑๒๒,๒๕๗
พื้นที่ทั้งหมด (กม ^๒)	๔,๔๘๕	๓๖๒.๗๖
ความหนาแน่น (คน/กม ^๒)	๘๔	๑๖๐
เกษตรกรรม	๓,๑๘๕.๕ ล้านบาท	๑,๕๐๖,๒๘๗,๒๗๘.๐๐
อุตสาหกรรม	๘,๐๘๘.๘ ล้านบาท	๕๑๘,๑๕๓,๘๐๐.๐๐
พาณิชยกรรม	๔,๔๖๒.๐ ล้านบาท	๕๒๘,๕๕๘,๑๓๐.๕๕
แหล่งเงินทุน-นายทุนที่ดิน-เงินกู้	๕๒๕.๕ ล้านบาท	๓๘๘,๔๐๘,๗๖๘.๕๘
Per Capita GDP (บาท)	๒๒,๖๘๓.๓๘	๓๐,๕๕๒.๘๖
GDP/พื้นที่ถือครอง (บาท) การเกษตร	๓,๖๐๓,๑๖๖.๑๑	๔,๘๕๕,๔๘๘.๑๘

หมายเหตุ เปรียบเทียบรายได้อุปุคคณในสาขาอาชีพที่หาข้อมูลได้

^๑ สำนักนายกรัฐมนตรี, สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ.

ข้อมูลสถิติและประมาณการ การผลิตของภาคและจังหวัดภาคตะวันออก.(๑ พ.ค. ๒๕๐๔)

หน้า ๒๑

^๒ อำเภอพนัสนิคม, เกษตรอำเภอ, "ภาคผลิตผลจากสาขาเกษตร ปี ๒๕๒๒"

(เอกสารสถิติสำเนา)

ตารางที่ ๑๖ แสดงการเปรียบเทียบรายได้ต่อคนคลปี ๒๕๖๒ของอำเภอน้ำสนิม
แยกเป็นสาขาอาชีพ

ประเภท	เกษตรกรรม	อุตสาหกรรม	พาณิชยกรรม	นายทุนที่ดิน และเงินกู้	แหล่งเงินกู้
จำนวนประชากร คน	๑๐๔,๑๐๕	๑๑๕๖	๘๕๐๗	๘๑๕๔	๔
พื้นที่ทำกิจกรรม ไร่	๓๖๒,๒๑๕.๖๖	๒,๘๕๕.๘๗	๑๐๗	-	-
ครัวเรือนที่ทำกิจกรรม (ราย)	๑๕,๕๓๓	๑๑๘	๔๕๐	๕๑๑	๔
ขนาดครัวเรือน	๖.๗๕	๕.๗๑	๕.๒๗	๔	-
GROSS DOMESTIC PRODUCT(GDP)(ล้านบาท)	๑,๕๐๖,๒๘๗,๒๗๘	๕๑๕,๑๕๓,๘๐๐	๘๖๘,๕๕๘,๑๓๐.๕๕	๓๘๖,๖๘๑,๒๑๖.๑๗	๓๕๘,๔๐๕,๗๖๘.๕๕
PER CAPITA GDP (บาท)	๑๔,๕๖๘.๘๕	๔๔๘,๗๓๖.๕๓	๑๐๕,๕๕๐.๐๕	๔๗,๑๖๒.๐๐	๔๔,๖๐๒,๕๕๒.๑๒
GDP/พื้นที่กิจกรรม (บาท)	๔,๑๕๘.๕๕	๒๐๖,๐๘๕.๕๑	๘,๖๗๘,๑๑๓.๓๗	-	-
GDPครัวเรือนที่ทำกิจกรรม(บาท)	๕๗,๖๖๕.๐	๔,๓๕๗,๒๓๕.๖๐	๕๗๗,๕๒๕.๖๑	๕๒๕,๕๕๗.๕๘	๔๔,๖๐๒,๕๕๒.๑๒
รายได้สุทธิของกิจกรรม TOTAL NET INCOME (บาท)	๘๓๖,๑๕๐,๐๕๕.๓๒	๒๕๗,๐๗๖,๕๐๐.๕	๒๕๗,๕๕๖,๕๕๖.๕๘	๓๘๖,๖๘๑,๒๑๖.๑๗	-
รายได้สุทธิของครัวเรือน NET INCOME	๕๕,๒๑๓.๕๕	๒,๑๗๘,๖๑๗.๘	๒๗๑,๕๗๕.๓๗	๕๒๕,๕๕๗.๕๘	-

แผนภูมิที่ ๔. แลดูรายได้ลู่ทางเศรษฐกิจปี 2522
อำเภอพนัสนิคม

